

НАРЕДБА

№.....

за изискванията към отчетността, оценката на активите и пасивите и образуването на техническите резерви на застрахователите, презастрахователите и Гаранционния фонд

Ч А С Т П Ъ Р В А ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Г л а в а п ъ р в а ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Предмет и цели на наредбата

Чл. 1. (1) С наредбата се определят:

1. структурата, формата и съдържанието на:

а) годишния финансов отчет на застрахователите и презастрахователите;

б) консолидираните финансови отчети на застрахователите и презастрахователите, които са участващи предприятия в други застрахователи или презастрахователи, на застрахователните холдинги и на финансовите холдинги със смесена дейност;

в) годишните, тримесечните и месечни отчети, справки доклади и приложения на застрахователите и презастрахователите по чл. 126, ал. 1 от Кодекса за застраховането, различни от образците за количествено отчитане на индивидуални предприятия и на групи по Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/2450 на Комисията от 2 декември 2015 година за определяне на технически стандарти за изпълнение по отношение на образците за предоставяне на информация на надзорните органи съгласно Директива 2009/138/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 347/1 от 31.12.2015 г.) (Регламент (ЕС) 2015/2450) и от образците за отчета за платежоспособността и финансовото състояние на индивидуални предприятия и на групи по Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/2452 на Комисията от 2 декември 2015 година за определяне на технически стандарти за изпълнение по отношение на процедурите, форматите и образците за отчета за платежоспособността и финансовото състояние в съответствие с Директива 2009/138/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 347/1285 от 31.12.2015 г.) (Регламент (ЕС) 2015/2452);

2. изискванията във връзка с изготвянето и съдържанието на редовния надзорен отчет и отчета за платежоспособност и финансовото състояние на застрахователите и на презастрахователите;

3. допълнителните изисквания във връзка с оценката на активите и пасивите във връзка със задължителното счетоводно отчитане, както и във връзка с отчета за целите на надзора върху платежоспособността;

4. редът и методиката за образуване на техническите резерви от застрахователите и от презастрахователите за целите на задължителното счетоводно отчитане и за целите на надзора на платежоспособността, принципите, които се прилагат за изчисляване на размера на техническите резерви, както и максималният размер на техническата лихва за застраховките по раздел I от приложение № 1 от Кодекса за застраховането.

(2) С наредбата се определят и:

1. формата на електронния документ и изискванията към подписването с електронен подпис на отчетите и справките на застрахователите и презастрахователите;
2. допълнителните изисквания спрямо отчетността на Гаранционния фонд;
5. други изисквания към отчетността.

(3) Целта на наредбата е:

1. да се постигне съпоставимост на финансовите отчети на отделните застрахователи и презастрахователи, в това число чрез единна структура и единни означения на елементите на баланса (отчет за финансовото състояние) и отчета за доходите (отчет за печалбите и загубите и за всеобхватния доход), което е от значение за правилното разбиране на тяхното финансово състояние от потребителите, акционерите им, както и от широката общественост;

2. да се осигури информацията, необходима за осъществяване на надзор върху застрахователната дейност.

Финансови отчети, справки, доклади и приложения

Чл. 2. (1) Годишен финансов отчет по чл. 126, ал. 1, т. 1 от Кодекса за застраховането е годишният финансов отчет за целите на задължителното счетоводно отчитане, като отчетът за финансовото състояние и отчетът за печалбите и загубите са съгласно част втора и с елементи и структура съгласно Приложение № 1.

(2) Годишен доклад по чл. 126, ал.1, т. 2 от Кодекса за застраховането е годишният актюерски доклад по чл. 100, ал. 2, т. 2 от Кодекса за застраховането. Годишни доклади по смисъла на чл. 126, ал. 1, т. 2 са и отчетът за платежоспособност и финансово състояние по чл. 129 от Кодекса за застраховането, както и редовният надзорен отчет и надзорният отчет за собствената оценка на риска и платежоспособността по чл. 304, параграф 1, буква „б” и „в” от Делегиран регламент (ЕС) 2015/35 на Комисията от 10 октомври 2014 година за допълнение на Директива 2009/138/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно започването и упражняването на застрахователна и презастрахователна дейност (Платежоспособност II) (ОВ L 12/1 от 17.01.2015 г.) (Регламент (ЕС) 2015/35).

(3) Всички застрахователи предоставят годишни справки, доклади и приложения и съгласно тази наредба.

Годишни справки, доклади и приложения

Чл. 3. (1) Годишните справки, доклади и приложения по чл. 126, ал. 1, т. 2 от Кодекса за застраховането включват:

1. справките съгласно приложение № 2.1;
2. справките съгласно приложение № 2.2;
3. справките съгласно приложение № 2.3;
4. образците с годишни количествени данни по чл. 304, параграф 1, буква „г” от Регламент (ЕС) 2015/35;
5. справка за действителните собственици (действителни бенефициери), които притежават 10 или повече от 10 на сто от капитала на застрахователното акционерно дружество;
- б. актуални удостоверения за вписване в търговския регистър, издадени до 3 месеца преди датата на представяне в комисията на съществуващите клонове и/или други форми на установяване на застрахователя.

(2) Справките по ал. 1, т. 1 се представят само от застрахователите, които извършват дейност по раздел I от приложение № 1 към Кодекса за застраховането, а справките по ал.

1, т. 2 - само от застрахователите, които извършват дейност по раздел II от приложение № 1 към Кодекса за застраховането. Застрахователите които извършват дейност по раздел I и по раздел II, буква „А” т. 1 и/или 2 от приложение № 1 към Кодекса за застраховането представят както справките по ал. 1, т. 1, така и справките по ал. 1, т. 2.

(3) Образците по ал. 1, т. 4 се предоставят от застрахователите, които прилагат част втора, дял трети от Кодекса за застраховането. Застрахователите, които прилагат част втора, дял трети от Кодекса за застраховането и презастрахователите не предоставят справките с разширение „Б” в наименованието на справката.

(4) Справка „ПАСИВНО ПРЕЗАСТРАХОВАНЕ” от приложенията по ал.1 се представя от застрахователите на база агрегирани данни според кредитния рейтинг на презастрахователя, но всеки застраховател е длъжен да представи в комисията при поискване справката попълнена за всеки отделен презастраховател.

Тримесечните отчети и справки

Чл. 4. (1) Тримесечните отчети и справки по чл. 126, ал. 1, т. 3 от Кодекса за застраховането включват:

1. тримесечен финансов отчет, съдържащ елементите по чл. 33, ал. 1, т. 1-4 и със структура съгласно приложение № 1;

2. тримесечни справки, както следва:

а) справки съгласно приложение № 3.1;

б) справки съгласно приложение № 3.2;

в) справки съгласно приложение № 3.3;

г) образците с тримесечни количествени данни по чл. 304, параграф 1, буква „г” от Регламент (ЕС) 2015/35.

(2) Справките по ал. 1, т. 2, буква "а" се представят само от застрахователите, които извършват дейност по раздел I от приложение № 1 към Кодекса за застраховането, а справките по ал. 1, т. 2, буква "б" - само от застрахователите, които извършват дейност по раздел II от приложение № 1 към Кодекса за застраховането. Застрахователите които извършват дейност по раздел I и по раздел II, буква „А” т. 1 и/или 2 от приложение № 1 към Кодекса за застраховането представят както справките по ал. 1, т. 2, буква „а” така и справките по ал. 1, т. 2, буква „б”.

(3) Застрахователите, които прилагат част втора, дял трети от Кодекса за застраховането и презастрахователите не предоставят справките по справките с разширение „Б” в наименованието на справката.

(4) Справка „ПАСИВНО ПРЕЗАСТРАХОВАНЕ” от приложенията по ал.1, т. 2 се представя от застрахователите на база агрегирани данни според кредитния рейтинг на презастрахователя, но всеки застраховател е длъжен да представи в комисията при поискване справката попълнена за всеки отделен презастраховател.

Месечни справки

Чл. 5. (1) Месечните справки по чл. 126, ал. 1, т. 4 от Кодекса за застраховането включват:

1. месечен финансов отчет, съдържащ елементите по чл. 33, ал. 1, т. 1 и 2 и със структура съгласно приложение № 1;

2. справки съгласно приложение № 4.1 - за застрахователите, извършващи дейност по раздел I от приложение №1 към Кодекса за застраховането;

3. справки съгласно приложение № 4.2 - за застрахователите, извършващи дейност по раздел II от приложение № 1 към Кодекса за застраховането.

(2) В ред „Допълнителна застраховка” на Справка МЖ1 от приложение № 4.1 се подават данни за застраховките по т. Раздел I, т. 1, буква „в” и т. 3 буква „в” от Приложение № 1 към Кодекса за застраховането, както и за допълнителните застраховки, сключени преди влизането му в сила.

(3) Застрахователите, извършващи едновременно дейност по раздел I и по раздел II от приложение № 1 към Кодекса за застраховането, подават справките по приложение № 4.1, както и справка МО1 от приложение № 4.2.

Справки, доклади и приложения на презастрахователите

Чл. 6. (1) Годишните справки, доклади и приложения на презастрахователите по чл. 126, ал. 1, т. 2 от Кодекса за застраховането включват справките по чл. 3, ал. 1, т. 4, т. 5, и т. 6.

(2) Тримесечните отчети и справки на презастрахователите по чл. 126, ал. 1, т. 3 от Кодекса за застраховането включват:

1. тримесечен финансов отчет по чл. 4, ал. 1, т. 1;
2. справка „ИНВЕСТИЦИИ”, съгласно чл. 4, ал. 1 т. 2,.

(3) Заедно със справките по ал. 2 и 4 се представят и следните справки:

1. справките съгласно приложение № 5.1 - от презастрахователите, лицензирани за презастраховане по животозастраховане;

2. справките съгласно приложение № 5.2 - от презастрахователите, лицензирани за презастраховане по общо застраховане;

3. справките съгласно приложения № 5.1 и № 5.2 - от презастрахователите, лицензирани за презастраховане по животозастраховане и за презастраховане по общо застраховане.

(5) Справките по ал. 3 се представят за всеки цедент със седалище в Република България поотделно, както и общо за всички цеденти.

(6) Презастрахователите подават годишните доклади по чл. 2, ал. 2, както и образците по чл. 3, ал. 1, т. 4 и чл. 4, ал. 1, т. 2, б. „г”.

Разделност на задължителното счетоводно отчитане и на отчитането на платежоспособност

Чл. 7. (1) Застрахователите и презастрахователите извършват задължителното си счетоводно отчитане съгласно Закона за счетоводството и тази наредба.

(2) Задължителното счетоводно отчитане на застрахователите и презастрахователите се извършва ежемесечно, като застрахователите и презастрахователите спазват формата и съдържанието на справките по тази наредба.

(3) Застрахователите с право на достъп до единния пазар и презастрахователите изготвят финансови отчети и справки за целите на задължителното счетоводно отчитане в съответствие със Закона за счетоводството, международните счетоводни стандарти (МСС), международните стандарти за финансова отчетност (МСФО) и тази наредба и отделно изготвят справки и отчети за целите на изчисляване на платежоспособността им съгласно приложимите регламенти на Европейската комисия.

(4) Застрахователите без право на достъп до единния пазар изготвят финансови отчети и справки за целите на задължителното счетоводно отчитане, както и отчитат платежоспособността си в съответствие с МСС, МСФО и тази наредба.

(5) Застрахователите и презастрахователите са длъжни да представят един и същи годишен финансов отчет в Търговския регистър и за целите на надзора в КФН.

(6) За целите на прилагане на надзорни мерки техническият резултат по отделните класове застраховки се определя на базата на МСС и тази наредба.

(7) При определяне на математическия резерв и на резерва за предстоящи плащания по МСС, МСФО и тази наредба за целите на годишното финансово отчитане застрахователите задължително прилагат тест за адекватност на резервите по смисъла на Международен стандарт за финансово отчитане 4. В случаите, когато размерът на резервите, определен в резултат от теста за адекватност на резервите е по-висок, в годишния финансов отчет и годишните отчети и справки се отчита необходимият размер съгласно теста за адекватност на резервите. За целите на прилагане на тест за адекватност на резервите по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите се прилага чл. 92, ал. 10.

Достатъчност на технически резерви

Чл. 8. (1) Застрахователят, съответно презастрахователят, е длъжен да образува и поддържа по всяко време достатъчни по размер технически резерви, отговарящи на цялостната му дейност, с които да гарантира покритие на поетите застрахователни рискове.

(2) Размерът на техническите резерви се изчислява въз основа на стойността на поетите от застрахователя, съответно презастрахователя, задължения, които се очаква да бъдат изпълнени в бъдеще по влезли в сила застрахователни и презастрахователни договори, разходите, свързани с изпълнението на тези задължения, както и стойността на възможното неблагоприятно отклонение от това очакване.

Одобрение на други технически резерви за целите на задължителното счетоводно отчитане

Чл. 9. Когато дружество иска одобрение за образуване на други резерви по чл. 119, ал. 1, т. 9, ал. 2, т. 6 и по ал. 3 във връзка с ал. 1, т. 9 и ал. 2, т. 6 от Кодекса за застраховането, то представя в комисията мотивирано искане, съдържащо обосновка на необходимостта от създаване на съответния резерв, описание на метода за изчисляване, разчети за размера на резерва за съответния период и данни за приходоизточника за образуването му, както и за предназначението и начините на изразходване на резерва.

Методи за образуване на техническите резерви

Чл. 10. (1) За целите на задължителното счетоводно отчитане застрахователят, съответно презастрахователят, образува техническите резерви по методите, определени с наредбата, или по други методи, които са предписани или одобрени от заместник-председателя на Комисията за финансов надзор, ръководещ управление "Застрахователен надзор", наричан по-нататък "заместник-председателя".

(2) Използваните методи за образуване на техническите резерви се описват в годишния актюерски доклад, представян в Комисията за финансов надзор, наричана по нататък "комисията".

(3) Възприетият метод по ал. 1 се прилага от застрахователя последователно през отчетните периоди. Всяка промяна на възприетия метод се обосновава в годишния актюерски доклад. При липса на обосновка в годишния актюерски доклад или ако тази

обосновка не е достатъчно аргументирана, комисията по предложение на заместник-председателят може да преизчисли размера на съответния техническия резерв.

(4) В случаите по ал. 3 могат да се приложат и съответните принудителни административни мерки по чл. 587 от Кодекса за застраховането и/или административни наказания.

(5) За целите на надзора на платежоспособността застрахователите с право на достъп до единния пазар, съответно презастрахователите, образуват техническите резерви съгласно изискванията на част втора, дял трети от Кодекса за застраховането и съгласно Регламент 2015/35. Прилагат се ал. 2, 3 и 4.

Изчисляване на техническите резерви за целите на задължителното счетоводно отчитане

Чл. 11. (1) За целите на задължителното счетоводно отчитане техническите резерви на застрахователите се изчисляват по всеки клас застраховка, за която е получен лиценз, като частта на презастрахователите не се приспада.

(2) За целите на задължителното счетоводно отчитане техническите резерви на презастрахователите се изчисляват по всеки вид застраховка, по която се извършва дейност, като частта на ретроцесионерите не се приспада.

Прилагане на насоките на Европейския орган по застраховане и професионално пенсионно осигуряване

Чл. 12. (1) При изготвяне на елементите на редовната надзорна отчетност по чл. 304 и чл. 373 от Регламент (ЕС) 2015/35, застрахователите с право на достъп до единния пазар на Европейския съюз, презастрахователите, застрахователните холдинги и финансовите холдинги със смесена дейност спазват:

1. Насоките относно признаването и оценката на активи и пасиви, различни от техническите резерви на Европейския орган по застраховане и професионално пенсионно осигуряване;

2. Насоките за докладване и публично оповестяване на Европейския орган по застраховане и професионално пенсионно осигуряване.

(2) При образуване на техническите резерви за целите на надзора на платежоспособността и при прилагане на мерките за дългосрочни гаранции застрахователите с право на достъп до единния пазар и презастрахователите и спазват:

1. Насоките относно границите на договора на Европейския орган по застраховане и професионално пенсионно осигуряване;

2. Насоките относно оценката на техническите резерви на Европейския орган по застраховане и професионално пенсионно осигуряване;

3. Насоките относно прилагането на дългосрочните гаранционни мерки на Европейския орган по застраховане и професионално пенсионно осигуряване.

Формат на електронния документ и изискванията към подписването с електронен подпис

Чл. 13. (1) Застрахователите, презастрахователите, застрахователните холдинги и финансовите холдинги със смесена дейност (задължените лица) подават отчетите и справките, докладите и приложенията по чл. 126, ал. 1 от КЗ, в това число елементите на редовната надзорна отчетност по чл. 304 и чл. 373 от Регламент (ЕС) 2015/35 само във

формата на електронен документ, подписан с квалифициран електронен подпис, чрез портал на страницата на Комисията за финансов надзор в интернет.

(2) Задължените лица, подават отчетите и справките, докладите и приложенията по чл. 126, ал. 1 от КЗ както следва:

1. годишният финансов отчет по чл. 126, ал. 1, т. 1 от КЗ се подава под формата на подписан с квалифициран електронен подпис PDF-файл, в който е импортирана снимка на оригиналния заверен годишен финансов отчет заедно с одиторския доклад;

2. годишният актюерски доклад по чл. 100, ал. 2, т. 2 от Кодекса за застраховането се подава във формата по т. 1, подписан с квалифициран електронен подпис;

3. годишните и тримесечните справки, които представляват образци за количествено отчитане по смисъла на Регламент № 2015/2450 се подават във формат XBRL, подписан с квалифициран електронен подпис;

4. другите елементи на редовната надзорна отчетност по чл. 304 и чл. 373 от Регламент (ЕС) № 2015/35 се подават във формат PDF, подписан с квалифициран електронен подпис;

5. годишните, тримесечните и месечните справки за целите на задължителното счетоводно отчитане по тази наредба се подават във формат XLS, подписан с квалифициран електронен подпис.

(3) Адресът на портала се съобщава на задължените лица от заместник-председателя.

(4) Информацията по ал. 1 се подава само от физическо лице (лице, което подава информация), което е оправомощено да управлява и представлява задълженото лице. Когато задълженото лице е застраховател или презастраховател, лицето, което подава информацията представя пълномощно от поне още един представляващ застрахователя или презастрахователя, че е овластено да подава информацията. Изречение второ се прилага и когато застрахователният холдинг, съответно финансовият холдинг със смесена дейност се представлява винаги заедно от две или повече лица. В случаите по изречения второ и трето представляващите могат да издадат пълномощни по отношение на всеки един от тях да подписва и подава информацията по ал. 1.

(5) Всяко лице, което подава информация по ал. 1, трябва да притежава валидно удостоверение за универсален електронен подпис. Удостоверението трябва да е издадено от издател в България, лицензиран от Комисията за регулиране на съобщенията и електронният подпис трябва да бъде професионален и да съдържа кода по БУЛСТАТ на дружеството. За всяко лице трябва да се подаде публичният ключ на сертификата във формат base-64. В случай, че експортираният сертификат се подава на адреса на електронна поща на КФН (delovodstvo@fsc.bg), то файлът трябва да бъде предварително архивиран.

(6) След регистрация, всяко лице, което подава информация, получава потребителско име и парола за вход в системата. Задълженото лице незабавно уведомява за всяка промяна на лице, което подава информацията.

(7) При необходимост заместник-председателят публикува на страницата на комисията в интернет:

1. формат, по който следва да се предоставя информацията по ал. 1;

2. инструкция за експортиране на публичния ключ по ал. 5;

3. ръководство за потребителя и указания за попълване на периодичните отчети и справки, както и за наименоване на файловете за подаване на информацията.

(8) За всяка публикация по ал. 7 и за публикувани промени в нея заместник-председателят уведомява задължените лица с писмо.

Глава втора ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ДАННИТЕ ЗА ИЗЧИСЛЯВАНЕТО НА ТЕХНИЧЕСКИТЕ РЕЗЕРВИ

Раздел I Общи правила

Пълнота на данните

Чл. 14. (1) Застрахователят, съответно презастрахователят, гарантира, че данните, използвани за изчисляването на техническите резерви за целите на задължителното счетоводно отчитане, както и за целите на отчитане на платежоспособността му, покриват достатъчно голям период от наблюдения, който характеризира измерваната реалност.

(2) За извършване на изчисляване на премийните резерви за задължения по общо застраховане, застрахователят, съответно презастрахователят, гарантира, че е налице достатъчно историческа информация за общата стойност на разходите по претенциите и техните действителни тенденции на достатъчно детайлно ниво.

(3) За извършване на изчисляването на резерви за неуредени застрахователни претенции, застрахователят, съответно презастрахователят, гарантира, че са налице достатъчно данни, които да позволят идентифицирането на относими модели в развитието на претенциите, и с достатъчно ниво на детайлност, за да позволят анализ на подобни модели в рамките на хомогенни рискови групи.

Пригодност на данните

Чл. 15. (1) Застрахователят, съответно презастрахователят, гарантира, че данните, свързани с различни времеви периоди, се използват като се прилага последователен подход.

(2) Застрахователят, съответно презастрахователят, прилага корекции към историческите данни, ако е необходимо, за увеличаването на тяхната достоверност или за повишаването на тяхното качество като входящи данни за определяне на по-надеждни оценки на техническите резерви и за по-доброто им синхронизиране с характеристиките на портфейла, който се оценява и с бъдещото очаквано развитие на рисковете.

Данни за определяне на размера на резерви за предстоящи плащания по задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите

Чл. 16. За определяне размера на резерва за предстоящи плащания по задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите всеки застраховател е необходимо да разполага с данни, включващи следния минимален формат: дата на събитие; дата на предявяване на претенцията; дата на издаване на полицата; номер на полицата; номер на щетата; вид на претенцията (претърпени вреди); предявена сума; промени в размера на резерва за предявени, неизплатени претенции и дата на извършване на промяната; размер (размери) на изплатената щета; дата (дати) на плащане/отказ.

Раздел II Преглед и валидиране на качеството на данните

Проверки на данните

Чл. 17. (1) Застрахователят, съответно презастрахователят гарантира, че актюерската функция оценява точността и пълнотата на данните посредством достатъчно широка серия от проверки за изпълнението на критериите по чл. 14 и 15, и за позволяване на разкриването на всички значими недостатъци.

(2) Застрахователят, съответно презастрахователят, гарантира, че актюерската функция извършва тази оценка на достатъчно детайлно ниво.

Разглеждане на друг извършен анализ

Чл. 18. Застрахователят, съответно презастрахователят гарантира, че актюерската функция отчита заключенията на всеки относим анализ, извършен при външен преглед, при който е проверявано качеството на данните в контекста на изчисляване на техническите резерви.

Разглеждане на методологиите, които да бъдат приложени

Чл. 19. (1) Застрахователят, съответно презастрахователят, гарантира, че актюерската функция отчита връзката между заключенията на анализа за качеството на данните и избора на методологиите, които да бъдат приложени за оценка на техническите резерви.

(2) Застрахователят, съответно презастрахователят, гарантира, че актюерската функция анализира степента, в която използваните данни са подходящи за подкрепата на допусканията, стоящи в основата на методологиите, които се прилагат за оценка на техническите резерви. Ако данните не подкрепят адекватно методологиите, тогава застрахователят, съответно презастрахователят, избира алтернативна методология.

(3) При оценката на пълнотата на данните, застрахователят, съответно презастрахователят, гарантира, че актюерската функция отчита дали броят на наблюденията и нивото на детайлност на наличните данни са достатъчни и адекватни за изпълняване на изискването спрямо входящите данни за прилагане на методологията.

Източник и използване на данните

Чл. 20. Застрахователят, съответно презастрахователят, изисква актюерската функция да отчита източника и предвиденото използване на данните в процеса на валидиране на данните.

Прилагане на експертна преценка

Чл. 21. Застрахователят, съответно презастрахователят, гарантира, че използването на експертна преценка при оценката на точни, подходящи и пълни данни за използване при изчисляване на техническите резерви не замества подходящото събиране, обработка и анализ на данните, а ги допълва, когато се налага.

Процес на валидиране и обратна връзка

Чл. 22. (1) Застрахователят, съответно презастрахователят, гарантира, че актюерската функция, в рамките на задачите за координиране на техническите резерви, също координира оценката и валидирането на съответните данни, които да се използват в процеса на оценка.

(2) Задачата за координиране включва най-малкото:

1. избора на данни, които да бъдат използвани в оценката, отчитаща критериите за точност, пригодност и пълнота на данните, като се имат предвид методологиите, които са

най-уместни за използване при изчисляването. За тази цел, съответните инструменти трябва да бъдат използвани за проверка на всички съществени разлики, които могат да бъдат открити в данните от една и съща година и в рамките на друг относим анализ;

2. докладване на всички препоръки относно изпълнението на подобренията във вътрешните процедури, за които се приема, че имат отношение за подобряване на спазването на критериите по т. 1.;

3. идентифициране на случаите, при които са необходими допълнителни външни данни;

4. оценка на качеството на външните данни, така както се извършва за вътрешните данни, като се акцентира дали се изискват пазарни данни или кога те да бъдат използвани за подобряване на качеството на вътрешните данни и дали и как да бъдат извършени подобренията към наличните данни;

5. оценка дали някакви корекции трябва да бъдат направени на наличните данни, като част от актюерските добри практики, за подобряване на пригодността и надеждността на оценките, получени от актюерски и статистически методологии за определяне на резерви, които се основават на тези данни;

б. записване на всички относими заключения, които са направени в процеса на оценка и валидиране, които могат да имат значение за другите стъпки от изчисляването на техническите резерви, и които са свързани с разбирането за основните рискове и също със знанието за качеството и ограниченията на наличните данни.

Раздел III Ограничения за данните

Идентифициране на източника на съществени ограничения

Чл. 23. Застрахователят, съответно презастрахователят, гарантира, че актюерската функция оценява точността, пълнотата и пригодността на данните за идентифициране на всички съществени ограничения на данните. Ако бъдат открити съществени ограничения, източниците на тези ограничения също трябва да бъдат идентифицирани.

Влияние на недостатъците

Чл. 24. (1) За идентифициране и оценка на влиянието на всички възможни недостатъци, които могат да повлияят на спазването на изискванията за качество на данните, застрахователят, съответно презастрахователят, гарантира, че актюерската функция отчита цялата съответна налична документация, свързана с вътрешните процеси и процедури за сбиране, съхранение и валидиране на данни, използвана за оценката на технически резерви и, където е необходимо, търси по-специфична информация като се свързва с персонала, участващ в тези процеси.

(2) В допълнение, застрахователят, съответно презастрахователят, гарантира, че актюерската функция координира всяка относима задача, която може да бъде извършена за оценката на влиянието на недостатъците, идентифицирани за наличните данни, които се предвижда да бъдат използвани при изчисляването на техническите резерви за получаване на констатации дали наличните данни да бъдат използвани за предвидената цел или дали да бъдат търсени алтернативни данни.

Корекции на данни

Чл. 25. (1) Когато е идентифициран недостиг на данни, застрахователят, съответно презастрахователят, гарантира, че актюерската функция оценява дали качеството на данните във връзка с тяхната цел може да бъде подобро посредством коригиране или допълване на данните.

(2) Застрахователят, съответно презастрахователят, гарантира, че той използва подходящите мерки за преодоляване на ограниченията на данните, произтичащи от обмяната на информация с бизнес партньор.

(3) Когато се използват външни данни, застрахователят, съответно презастрахователят, гарантира, че данните остават в съответствие със стандартите, по тази глава относно качеството на данните.

(4) Застрахователят, съответно презастрахователят, решава дали е възможно да се коригират данните за преодоляване на недостатъците, които влияят на качеството на данните и, ако е приложимо, какви конкретни корекции да бъдат направени.

(5) Застрахователят, съответно презастрахователят, гарантира, че корекциите са ограничени до нивото строго необходимо за подобряване на спазването на критериите, посочени в чл. 22 и 23 и не нарушават идентифицирането на тенденции и всички други характеристики относно основните рискове, отразени в данните.

Препоръки на актюерската функция

Чл. 26. Застрахователят, съответно презастрахователят, гарантира, че актюерската функция дава препоръки на органа за управление относно процедурите, които могат да бъдат извършени за повишаване на качеството и количеството на наличните данни. За постигането на тази задача, актюерската функция идентифицира източниците на съществени ограничения и предлага възможни решения, отчитайки тяхната ефективност и времето, необходимо за изпълнението им.

Прилагане на експертна преценка при съществени ограничения

Чл. 27. Когато съществуват съществени ограничения за данните, които не могат да бъдат коригирани без неоснователна сложност, застрахователят, съответно презастрахователят, гарантира, че се прилага експертна преценка за преодоляване на тези ограничения за гарантиране, че техническите резерви са изчислени по подходящ начин. Изчисляването на техническите резерви не трябва да се нарушава в резултат на неточни или непълни данни.

Документиране на ограниченията за данни

Чл. 28. Застрахователят, съответно презастрахователят, гарантира, че актюерската функция документира ограниченията по отношение на данните, включително най-малко:

1. описание на недостатъците, което обхваща техните причини и всички препращания към други документи, където те са идентифицирани;

2. обобщено обяснение за влиянието на недостатъците в обхвата на изчисляването на техническите резерви относно неговата същественост и как то се отразява на този процес;

3. описание на действията, предприети от актюерската функция за разкриване на недостатъци, в допълнение или не с други източници и документи;

4. описание как подобни ситуации могат да бъдат коригирани в краткосрочен план за предвидената цел и всички относими препоръки, които да бъдат приложени за подобряване на качеството на данните в бъдеще.

Раздел IV Пазарни данни

Използване на пазарните данни

Чл. 29. (1) При оценката на задължения, които зависят непосредствено от поведението на финансовите пазари или в случаите, при които изчисляването на техническите резерви изисква въвеждане на данни от външен източник, застрахователят, съответно презастрахователят, трябва да може да покаже, че външните данни са подходящи от вътрешните данни за предвидената цел. Застрахователят, съответно презастрахователят, гарантира, че външните данни, предоставени от трети лица или пазарните данни, допълват наличните вътрешни данни.

(2) Въпреки нивото на зависимост на задълженията от пазарните условия или нивото на качество относно наличните вътрешни данни, застрахователят, съответно презастрахователят трябва да разгледа относими външни референтни показатели, където е необходимо. Външните данни трябва да бъдат част от анализа за оценка на общото съответствие с изискванията за качество на данните.

Условия за пазарните данни

Чл. 30. (1) За извършване на оценката на нивото на точност, пригодност и пълнота на външните данни, застрахователят, съответно презастрахователят, гарантира, че актюерската функция познава и разглежда в своя анализ надеждността на източниците на информация и последователността и стабилността на своя процес на събиране и публикуване на информация във времето.

(2) Освен това, застрахователят, съответно презастрахователят, гарантира, че актюерската функция отчита всички реалистични допускания и относими методологии, прилагани за получаване на данни, включително всички корекции или опростявания, прилагани към данните в необработен вид. Актюерската функция трябва да е наясно и да отчита дали някакви промени са приложени във времето към външните данни, дали тези промени са свързани с допускания или свързани методологии или други процедури относно събирането на външни данни.

(3) Когато е достъпно и уместно, застрахователят, съответно презастрахователят, гарантира, че актюерската функция измерва качеството на наличните данни в контекста на анализа за определяне на резерви по отношение на наличните данни за индустриални или пазарни данни, които се считат за сравними, и по-конкретно по отношение на изискванията по чл. 120, ал. 4 от Кодекса за застраховането. Всички съществени отклонения трябва да бъдат идентифицирани и разбрани от актюерската функция. Този анализ може да се отнася за специфичните особености на дадена хомогенна рискова група, която се оценява.

Пазарни данни, публикувани от комисията

Чл. 31. (1) Комисията за финансов надзор може да оповестява пазарни данни, като оповестява и документирането за обработката и прилагането корекции към историческите данни, когато такова е направено.

(2) За целите на този раздел се приема, че пазарните данни, агрегирани и оповестявани от комисията, отговарят на изискванията за пълнота, точност и пригодност.

(3) Когато вътрешните данни на застрахователя или презастрахователя не отговарят на изискванията на чл. 19 от Регламент 2015/35/ЕО, застрахователят и презастрахователят използва приоритетно относимите пазарни данни, публикувани от комисията, за изчисляването на техническите си резерви.

(4) За целите на изчисляване на резервите по задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите застрахователите, които нямат надеждни пригодни и пълни данни, използват пазарни данни.

ЧАСТ ВТОРА

ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ЗАДЪЛЖИТЕЛНОТО СЧЕТОВОДНО ОТЧИТАНЕ

Глава четвърта

ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ НА ЗАСТРАХОВАТЕЛИТЕ И ПРЕЗАСТРАХОВАТЕЛИТЕ

Раздел I

Общи изисквания към финансовите отчети на застрахователите

Годишно финансово отчитане

Чл. 32. Застрахователите и презастрахователите изготвят годишен финансов отчет и годишни справки, доклади и приложения, като елементите и тяхното съдържание са съгласно тази наредба.

Общи разпоредби

Чл. 33. (1) Годишният индивидуален отчет и консолидиран финансов отчет включват следните съставни части:

1. отчет за финансовото състояние;
2. отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход;
3. отчет за промените в собствения капитал;
4. отчет за паричния поток;
5. приложение (пояснителни бележки към финансовия отчет).

(2) Отчетите по ал. 1 включват съставните части по ал. 1, т. 1 - 4, изготвени при условията и по реда на Закона за счетоводството, МСС/МСФО и тази наредба, като за тях не е задължително прилагането на формата съгласно приложение № 1.

(3) Годишните справки и другите периодични отчети и справки по чл. 126, ал. 1, т. 2-4 от Кодекса за застраховането включват частите по ал. 1, т. 1-3, изготвени при условията и по реда на Закона за счетоводството, МСС/МСФО и тази наредба, като за тях се прилага формата съгласно приложение № 1.

(4) Съдържанието на отчетите по ал. 1 и годишните справки не може да се различава.

(5) За неуредените в наредбата въпроси застрахователите прилагат МСС/МСФО.

Форма и съставни части на отчета за финансовото състояние и на отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход

Чл. 34. Формата на съставните части по чл. 33, ал. 3 е едностранна и се представя

съгласно структурата, определена в приложение № 1.1 и приложение № 1.2.

(2) Поредността на статиите в съставните части по чл. 33, ал. 3 следва реда, който е определен в приложенията.

(3) Формата и структурата на съставните части по чл. 33, ал. 1, т. 1-4 може да се отклонява от структурата, определена в приложение № 1.1 и приложение № 1.2.

Структура на отчета за финансовото състояние (счетоводния баланс)

Чл. 35. (1) Отчетът за финансовото състояние съдържа систематизирана счетоводна информация по раздели, групи и статии, съгласно схемата, представена в приложение № 1.1, и съобразно специалните изисквания към тях.

(2) Позициите в отчета за финансовото състояние се означават, както следва: разделите - с букви, групите - с римски цифри, а статиите - с арабски цифри.

(3) В раздел А от актива на отчета за финансовото състояние се посочва размерът на нематериалните активи, като отделно се показват разходите за учредяване и положителната репутация, доколкото активът е придобит възмездно.

(4) В раздел Б.І задължително се посочват отделно използваните за собствени нужди земи и сгради.

(5) В раздел Г от актива на отчета за финансовото състояние се посочват вземанията на застрахователя, в т. ч. отделно се представят сумите, дължими от предприятия, в които застрахователят има дялово участие.

(6) В разделите от актива на отчета за финансовото състояние се посочва поотделно информация за всяка една от групите.

Изключение от задължението за оповестяване на позиции, които не са включени в отчета за финансовото състояние

Чл. 36. Задължението за оповестяване в бележките към финансовите отчети на общия размер на всички финансови задължения, гаранции или непредвидени разходи, които не са включени в отчета за финансовото състояние, с означение на характера и формата на предоставените вещни обезпечения, както и на задълженията, свързани с пенсии, и задълженията към свързани или асоциирани предприятия, които се посочват отделно, не се прилага спрямо задълженията свързани със застрахователна дейност.

Отчет за печалбите и загубите

Чл. 37. (1) Застрахователите, получили лиценз за извършване на дейност по общо застраховане, попълват частта от отчета за печалбите и загубите, представена в раздел I "Технически отчет - общо застраховане".

(2) Застрахователите, получили лиценз за извършване на дейност по животозастраховане, попълват частта от отчета за печалбите и загубите, представена в раздел II „Технически отчет – животозастраховане” .

(3) Застрахователите, получили лиценз за извършване на дейност по общо застраховане и по животозастраховане, попълват частите от отчета за печалбите и загубите, представени в раздел I „Технически отчет - общо застраховане” и в раздел II „Технически отчет – животозастраховане”.

(4) Застрахователите по ал. 1, 2 и 3 попълват и частта от отчета за печалбите и загубите, представена в раздел III „Нетехнически отчет”.

Структура на отчета за печалбите и загубите

Чл. 38. (1) Отчетът за печалбите и загубите съдържа систематизирана счетоводна информация по групи, статии и подстатии съгласно схемата, представена в приложение № 1.2, и съобразно специалните изисквания към тях.

(2) Позициите в отчета за печалбите и загубите се означават, както следва: групите - с римски цифри, статиите - с арабски цифри, а подстатииите - с малки букви.

Раздел II

Специални изисквания към някои позиции на отчета за финансовото състояние

Представяне на движението на определени групи активи

Чл. 39. Движението на активите, представени в раздел А и групи Б.І и Б.ІІ от отчета за финансовото състояние, се посочва в приложение № 1.3.

Изисквания към статия Б.ІІІ.2 от актива на отчета за финансовото състояние

Чл. 40. (1) Статия Б.ІІІ.2 от актива на отчета за финансовото състояние включва прехвърляеми дългови ценни книжа и други ценни книжа с фиксиран доход, издадени от кредитни институции, търговски дружества или от държавата, или от общините, при условие, че не са включени в статии Б.ІІ.2 или Б.ІІ.4 от актива на отчета за финансовото състояние.

(2) Ценни книжа, носещи лихвен доход, който зависи от специфични фактори, като например лихвеният процент на междубанковия пазар, се класифицират и представят като дългови ценни книжа и други ценни книжа с фиксиран доход.

(3) Ценните книжа по ал. 1 се представят ведно с натрупания лихвен доход.

Изисквания към статия Б.ІІІ.3 от актива на отчета за финансовото състояние

Чл. 41. Статия Б.ІІІ.3 от актива на отчета за финансовото състояние включва дялове, държани от застраховател в съвместни инвестиционни пулове, създадени от няколко предприятия или пенсионни фондове, управлението на които е било възложено на едно от тези лица.

Изисквания към статии Б.ІІІ.4 и Б.ІІІ.5 от актива на отчета за финансовото състояние

Чл. 42. (1) Статия Б.ІІІ.4 от актива на отчета за финансовото състояние включва заемите, гарантирани с ипотека, дори и когато са обезпечени със застрахователни договори.

(2) Статия Б.ІІІ.5 от актива на отчета за финансовото състояние включва заемите, отпуснати срещу договори по застраховки "Живот".

(3) На сумата в статия Б.ІІІ.5 от актива на отчета за финансовото състояние задължително се прави разбивка, която се оповестява в пояснителните бележки към финансовия отчет.

Изисквания към статия Б.ІІІ.6 от актива на отчета за финансовото състояние

Чл. 43. Статия Б.ІІІ.6. от актива на отчета за финансовото състояние включва суми, депозирани в кредитни институции, разпореждането с които подлежи на ограничения във времето. Суми, депозирани без такова ограничение, се отразяват в група Д.ІІ от актива на отчета за финансовото състояние и в случаите, когато са лихвоносни.

Изисквания към статия Б.Ш.7 от актива на отчета за финансовото състояние

Чл. 44. Статия Б.Ш.7 от актива на отчета за финансовото състояние включва инвестиции, които не са посочени в статии Б.Ш.1 до 6. Когато стойността на тези инвестиции е значителна, те се оповестяват в пояснителните бележки към финансовия отчет.

Изисквания към група Б.Ш. от актива на отчета за финансовото състояние

Чл. 45. (1) Група Б.Ш. „Депозити в цеденти” от актива на отчета за финансовото състояние на презастраховател или застраховател, който извършва активно презастраховане (презастраховачия) включва дължими от цеденти суми, съответстващи на гаранциите, които са задържани или депозирани при тези цеденти или при трети лица. Тези суми не могат да бъдат увеличавани или намалявани с други суми, дължими на презастраховачия от цедента, или компенсирани със суми, дължими от презастраховачия на цедента.

(2) Ценни книжа, депозирани при цедента или при трети лица, които остават собственост на презастраховачия, се вписват в съответната статия на отчета на презастраховачия като инвестиция.

Изисквания към раздел В от актива на отчета за финансовото състояние

Чл. 46. Раздел В от актива на отчета за финансовото състояние включва:

1. инвестиции, договорени в застрахователния договор, за които инвестиционният риск се носи от застрахованото лице и включени в инвестиционен фонд;

2. инвестиции, отговарящи на задълженията на застрахователя по застрахователен договор, които са обвързани със стойността на индекс и които отразяват възможно най-пълно стойността на този индекс.

Изисквания към Раздел Г от актива на отчета за финансовото състояние

Чл. 47. (1) Делът на презастрахователите в техническите резерви се отчита като суми по презастраховане. Сумите по презастраховане са действителните или прогнозираните суми, които се приспадат от брутните размери на техническите резерви в съответствие с финансовите ангажименти по договори за презастраховане.

(2) Сумите по презастраховане в пренос-премийния резерв се изчисляват по методите по чл. 84, ал. 2 и 3, или съобразно условията на договора за презастраховане.

(3) Сумите по презастраховане се показват в Раздел Г а) на актива (Дял на презастрахователите в техническите резерви), подразделени както следва:

1. пренос-премиен резерв;
2. резерв по застраховка „Живот“ (математически резерв и капитализирана стойност на пенсиите);
3. резерв за предстоящи плащания;
4. резерв за бонуси и отстъпки (освен ако е показан в т.2);
5. други технически резерви;
6. технически резерви по застраховки по живот, при които инвестиционният риск се носи от притежателите на полици.

Изисквания към група Д.Ш. от актива на отчета за финансовото състояние

Чл. 48. (1) Група Д.Ш. от актива на отчета за финансовото състояние включва активите, които не са посочени в групи Д.Ш.1 и Д.Ш.2. Когато сумата на тези активи е

значителна, те се оповестят в пояснителните бележки към финансовия отчет.

Изисквания към група Е.І от актива на отчета за финансовото състояние

Чл. 49. Група Е.І. от актива на отчета за финансовото състояние включва спечелени до датата на отчета за финансовото състояние ренти, чийто падеж все още не е настъпил.

Изисквания към група Е.ІІ от актива на отчета за финансовото състояние

Чл. 50. Група Е.ІІ. от актива на отчета за финансовото състояние включва отсрочените аквизиционни разходи, които се записват като разходи за бъдещи периоди.

Изисквания към група А.І от пасива на отчета за финансовото състояние

Чл. 51. В група А.І. в пасива на отчета за финансовото състояние се посочва внесеният капитал, записаният но невнесен, както и обратно изкупените акции.

Изисквания към група А.ІV от пасива на отчета за финансовото състояние

Чл. 52. В група А.ІV. „Резерви” се посочват всички видове резерви, предвидени в приложимите счетоводни стандарти, съгласно определението, посочено в тях.

Изисквания към раздел Б от пасива на отчета за финансовото състояние

Чл. 53. Раздел Б от пасива на отчета за финансовото състояние включва задълженията, за които е договорено, че в случай на прекратяване с ликвидация или обявяване в несъстоятелност на застрахователя изплащането им е допустимо след като се удовлетворят изцяло вземанията на всички останали кредитори.

Представяне на суми, за чието разпределение не е взето решение

Чл. 54. Когато в отчета за финансовото състояние на предприятието са включвани суми, за чието разпределяне между застрахованите или между акционерите не е взето решение до приключването на финансовата година, тези суми се показват в раздел Ба на пасива (Фонд за бъдещо разпределяне). Движенията по този раздел следват тези в II, позиция 12а (Прехвърляне към или от фонда за бъдещо разпределяне) на отчета за печалбите и загубите.

Изисквания към раздел В от пасива на отчета за финансовото състояние

Чл. 55. (1) Раздел В на пасива на отчета за финансовото състояние включва техническите резерви, които се изчисляват при спазване на следните основни принципи:

1. техническите резерви обхващат пасиви, чийто характер е ясно определен и които към датата на отчета за финансовото състояние или има вероятност да възникнат, или е сигурно, че ще възникнат, но е налице неяснота по отношение на стойността им или датата, на която ще възникнат;

2. допуска се създаването на технически резерви, предназначени за покриване на разходи, чийто характер е ясно определен и които към датата на отчета за финансовото състояние или има вероятност да възникнат, или е сигурно, че ще възникнат, но е налице неяснота по отношение на стойността им или датата, на която ще възникнат;

3. към датата на отчета за финансовото състояние техническите резерви представляват най-добрата прогнозна оценка за разходите, които има вероятност да възникнат, или — при пасив — необходимата сума за покриването на този пасив;

4. техническите резерви не могат да се използват за коригиране на стойността на активите.

(2) За техническите резерви се прилагат членове 56 до 61.

Изисквания към статия В.1 от пасива на отчета за финансовото състояние

Чл. 56. (1) В статия В. 1 на пасива на отчета за финансовото състояние се вписва пренос-премийният резерв. Това е сума, представляваща частта от брутните премии, която трябва да бъде отнесена към следващата финансова година или към следващи финансови години.

(2) База за определяне на брутната сума на пренос-премийния резерв е премията по застрахователния договор, призната като приход през текущия или предходен отчетен период, като за следващия отчетен период се пренася частта от нея, отнасяща се за времето между:

1. края на отчетния период и края на срока, за който е сключен застрахователният договор - за застраховки по общо застраховане;

2. края на отчетния период и края на срока, за който е сключен застрахователният договор, или датата на следващ падеж на годишната премия - за застраховки по животозастраховане.

Резерв за неизтекли рискове

Чл. 57. Сумата на резерва за неизтекли рискове се отчита в статия В.2 от пасива на отчета за финансовото състояние.

Резерв по застраховки по Раздел I от Приложение № 1 към Кодекса за застраховането

Чл. 58. Математическият резерв (статия В. 3 от пасива на отчета за финансовото състояние) съответно капитализираната стойност на пенсиите (статия В.6 от пасива на отчета за финансовото състояние) включва актюерски изчислената стойност на пасивите на застрахователя, включително разпределените доходи, след приспадане на актюерската стойност на бъдещите премии.

Резерв за предстоящи плащания

Чл. 59. (1) Резервът за предстоящи плащания (статия В. 4 от пасива на отчета за финансовото състояние) е равен на прогнозния брутен разход за застрахователя, съответно презастрхователя за уреждане на всички претенции по събития, настъпили до края на финансовата година, независимо дали са били обявени или необявени, намален със сумите, които вече са били изплатени във връзка с такива претенции.

(2) Резервът за предстоящи плащания се представя с приспадане на регреси и абандони, оценени предпазливо.

Резерв за бонуси и отстъпки

Чл. 60. Резервът за бонуси и отстъпки по статия В. 8 от пасива на отчета за финансовото състояние включва сумите, предназначени за застрахованите и ползващите се лица по застрахователни договори под формата на бонуси и отстъпки, произтичащи от развитието на риска по смисъла на чл. 68, до размера, до който те не са включени в друг образуван резерв или не са отчетени като разход за отчетния период.

Запасен фонд

Чл. 61. (1) Запасният фонд включва сумите, заделени в съответствие с чл. 94 за покриване на очаквани неблагоприятни отклонения в плащанията по предлаганите застраховки.

(2) Заделянето на запасен фонд не е задължително.

Технически резерви по застраховки по Раздел I, т. 3 от Приложение № 1 към Кодекса за застраховането, при които инвестиционният риск се носи от притежателите на полици

Чл. 62. (1) В Раздел Г от пасива на отчета за финансовото състояние се показват техническите резерви за покриване на задължения, свързани с инвестиции по договори за застраховка по Раздел I, т. 3 от Приложение № 1 към Кодекса за застраховането, чиято стойност или възвращаемост се определя в зависимост от инвестиции, за които рискът се носи от застрахования, или спрямо индекс.

(2) Всички допълнителни технически резерви, формирани за покриване на рисковете смърт, административни разходи или други рискове (например престации, дължими на датата на падежа, или гарантирана откупна стойност), се показват в статия В 3, съответно в статия В. 6.

Депозити, получени от презастрахователи

Чл. 63. (1) Раздел Д. от пасива на отчета за финансовото състояние на цедент включва суми, депозирани или удържани от презастраховачи по презастрахователни договори. Тези суми не могат да бъдат увеличавани или намалявани с други суми, дължими на или от презастраховачите.

(2) Когато цедент е получил като депозит ценни книжа, които са били прехвърлени в негова собственост, тази позиция включва сумата, дължима от цедента във връзка с депозита.

Раздел III

Специални изисквания, отнасящи се до някои позиции на отчета за печалбите и загубите

Изисквания към подстатии I.1.a и II.1.a от отчета за печалбите и загубите

Чл. 64. (1) Подстатии I.1.a и II.1.a от отчета за печалбите и загубите включват признатите като приход брутни премии по застрахователни договори.

(2) Признаването като приход на премиите по застрахователни договори по общо застраховане е на база сумата, дължима от застраховачия за целия период на покритие, която застрахователят има право да получи по силата на сключени през отчетния период застрахователни договори, включително и в случаите, когато периодът на покритие обхваща изцяло или отчасти следващ отчетен период.

(3) Признаването като приход на премиите по застрахователни договори по животозастраховане се извършва, както следва:

1. на база на сумата, дължима от застраховачия през отчетния период; в тази сума се включват еднократните премии по договори, покритието по които влиза в сила през отчетния период, годишните премии за премийни периоди с начало през отчетния период; предплатените премии, събрани през отчетния период, се признават като приход в зависимост от условията по договора;

2. в случаите, когато по застрахователни договори със срок на действие три и повече от три години е уговорено разсрочено плащане на премията на периоди, по-малки от една година, в зависимост от характера на продуктите и счетоводната политика на застрахователя, се начислява цялата годишна премия или само премията с падежи през отчетния период.

3. по застраховки "Живот", свързани с инвестиционен фонд, премията се разделя на две части - депозитна и застрахователна (за риск, за аквизиционни и административни разходи, такси за управление на фонда и др.), ако двете части могат да бъдат оценени поотделно; в този случай депозитната част се отчита директно като задължение, съгласно чл. 20, ал. 2, и се прилага Международен счетоводен стандарт (МСС) 39 "Финансови инструменти: Признаване и оценяване", а застрахователната част се отчита като премиен приход.

(4) В случаите на активно презастраховане презастрахователните премии се признават като приход на база дължимите през отчетния период премии от цеденти по силата на презастрахователни договори.

(5) В случаите на съзастраховане само частта на застрахователя от общата сума на премиите се признава като приход.

(6) Сумите по ал. 1 - 5 не включват косвени данъци и такси, събирани с премията. Сумите по ал. 1-5 не включват вноските по чл. 554, т. 1 и по чл. 563, ал. 1, т. 1 от Кодекса за застраховането.

(7) Когато по силата на застрахователния договор премиите са дължими на вноски, всяка предстояща сума за получаване към датата на финансовия отчет, призната като приход, се отразява като вземане в отчета за финансовото състояние.

(8) Брутните начислени (записани) премии включват признатите като приход премии по застрахователни договори от пряко застраховане и активно презастраховане, намалени с върнатите премии и отписаните вземания по предсрочно прекратени договори, сключени през отчетния период, отразени на ред "в т. ч. върнати премии и отписани вземания по предсрочно прекратени договори, сключени през отчетния период". Възникващи през отчетния период корекции, свързани с вземания от пряко застраховане или активно презастраховане, по премии по отношение на договори, сключени през предходни отчетни периоди, се включват в "Други технически разходи, нетни от презастраховане" на ред "в т. ч. върнати премии и отписани вземания по предсрочно прекратени договори, сключени през предходни отчетни периоди".

Отстъпени премии на презастрахователи

Чл. 65. (1) Подстатии I.1.б и II.1.б от отчета за печалбите и загубите включват премиите, отстъпени на презастрахователи, които са платени или дължими по договори за пасивно презастраховане, сключени от застрахователя. Премиите, постъпили в портфейла и дължими при сключване или изменение на договори за пасивно презастраховане, се добавят. Изискуемите премии, които трябва да бъдат извадени от портфейла, се изваждат.

(2) Счетоводното отчитане на отстъпените премии на презастрахователи следва счетоводното отчитане на премиения приход по застраховане и активно презастраховане, като се съобразява с условията на съответните презастрахователни договори.

(3) В отстъпените премии на презастрахователи по животозастраховане се включват дължимите през отчетния период премии на презастрахователи по силата на презастрахователни договори във връзка със:

1. презастраховане на рискове по сключени през отчетния период договори по пряко

застраховане и активно презастраховане - при договори с еднократни премии;

2. презастраховане на рискове, относими към премийни периоди с начало през отчетния период, по договори по пряко застраховане и активно презастраховане - при договори с годишни премии.

Промяна в пренос-премийния резерв, след приспадане на презастраховането

Чл. 66. (1) Подстатия I.1.в и подстатия I.1.г от отчета за печалбите и загубите включват промяната в брутния размер на пренос-премийния резерв, в т. ч. допълнителна сума за неизтекли рискове и промяната в дела на презастрахователите в пренос-премийния резерв.

(2) Подстатия II.1.в от отчета за печалбите и загубите включва промяната в нетния размер на пренос-премийния резерв.

Възникнали претенции, нетни от презастраховане (статии I, 4, съответно II, 4 от отчета за печалбите и загубите)

Чл. 67. (1) Нетни възникнали претенции са претенциите, отнасящи се до застрахователни събития, настъпили през отчетния период, намалени с дела на презастрахователите.

(2) Претенциите по ал. 1 се определят като сума от извършените плащания и разходите за уреждане на претенции през отчетната година, намалени с възстановените обезщетения и суми от презастрахователи, и разликата между резерва за предстоящи плащания в края на годината и резерва за предстоящи плащания в началото на годината (без дела на презастрахователите в резерва за предстоящи плащания). От сумата по изречение първо се приспадат начислените суми по регресии и абандони, оценени предпазливо.

(3) В пояснителните бележки към финансовия отчет с отделно посочване по видове застраховки и съответстващи им суми се оповестява разликата, когато е съществена, между:

1. резерва за предстоящи плащания, образуван в началото на годината за претенции по застрахователни събития, настъпили през предходни години, и

2. извършените плащания през отчетния период по претенции, възникнали през предходни години, и сумата на образувания резерв за предстоящи плащания по същите тези претенции, посочен в отчета за финансовото състояние към датата на съставяне на финансовия отчет за текущия период.

Бонуси и отстъпки, нетни от презастраховане

Чл. 68. (1) Статии I.6 и II.6 от отчета за печалби и загуби включват:

1. суми, които са изплатени или са дължими (начислени) или предоставени в полза на застраховащи, застраховани или ползващи лица под формата на бонуси, в това число суми, предназначени за увеличаване размера на техническите резерви или предназначени за намаляване размера на бъдещи премии, доколкото тези суми са разпределен приход или печалба, реализирани от цялостната дейност на застрахователя или от дейността по видове застраховки, след като сумите се намалят с тези за предходни отчетни периоди, за които не съществува правен интерес към датата на съставяне на финансовия отчет;

2. отстъпки - суми, изплатени или дължими на застраховащи и застраховани лица под формата на частично връщане на премии, в резултат от благоприятно развитие на риска по отделните договори;

3. участия в положителния резултат.

(2) Бонусите, отстъпките и участието в положителния финансов резултат, които не са приспаднати от начисления премиен приход, включват сумите, които са предназначени за застраховащи, застраховани и трети ползвачи се лица. Бонусите и участието в положителния финансов резултат включват всички относими към финансовата година суми, изплатени и дължими на застраховащи, застраховани и трети ползвачи се лица, или заделени в тяхна полза, включително и суми, използвани за увеличение на техническите резерви или за намаляване на бъдещите премии, доколкото тези суми представляват разпределен излишък или печалба от дейността. Отстъпките са суми до размера, до който те представляват частично връщане на премии, отнасящи се за текущия отчетен период, с изключение на случаите, когато намалението е направено в началото на срока на действие на договора при плащането на премията.

(3) Когато размерът на бонусите и отстъпките е съществен, се оповестява в пояснителните бележки към финансовия отчет.

Аквизиционни разходи

Чл. 69. (1) Подстатии I.7.a и II.7.a на отчета за печалбите и загубите включват аквизиционни разходи, които произтичат от сключването на застрахователни договори. Към тях се отнасят както преките разходи, например аквизиционни комисионни, разходи за откриване на застрахователни досиета или за включване на застрахователни договори в портфейла, така и косвените разходи, например разходи за реклама или административни разходи, свързани с обработката на предложения и издаването на полици.

(2) Комисионите за подновяване на полици се включват в подстатия I.7.в или II.7.в на отчета за печалбите и загубите.

Административни разходи

Чл. 70. (1) Подстатии I.7.в и II.7.в включват административните разходи по събиране на премии, обслужване на застрахователните и презастрахователните договори, обработване на бонуси и отстъпки и управление на портфейли.

(2) В разходите по ал. 1 се включват и разходите за възнаграждения на наетия персонал и начислените амортизации на активите, използвани за собствени нужди, подлежащи на амортизиране, доколкото не са включени в аквизиционните разходи, възникналите претенции или разходите по инвестициите.

Приходи и разходи, свързани с инвестиции

Чл. 71. (1) Всички приходи от инвестиции и разходи по тях, свързани с дейността по общо застраховане, се отразяват в статии III.3 и III.5 от нетехническия отчет.

(2) Всички приходи от инвестиции и разходи по тях, свързани с дейността по животозастраховане, се отразяват в статии II.2 и II.8 от техническия отчет по животозастраховане.

Разпределен приход от инвестиции (статии I, 2, съответно II, 2, съответно III, 4 и 6)

Чл. 72. (1) Когато част от приходите от инвестиции са прехвърлени в техническия отчет по общо застраховане, прехвърлената сума от нетехническия отчет се приспада от статия III.6 и се прибавя към статия I.2.

(2) Когато част от приходите от инвестиции, отразени в техническия отчет по

животозастраховане, са прехвърлени в нетехническият отчет, прехвърлената сума се приспада от статия II.10 и се прибавя към статия III.4.

(3) В пояснителните бележки към финансовия отчет се оповестяват причините и правните основания за извършените прехвърляния по ал. 1 и 2.

Раздел IV

Правила за оценяване за целите на задължителното счетоводно отчитане

Оценка на инвестициите

Чл. 73. При оценката на инвестициите се прилагат принципите на МСС и МСФО.

Оповестяване на оценка на инвестициите

Чл. 74. (1) Когато инвестициите се записват по придобивна цена, справедливата им стойност се посочва в бележките към отчета.

(2) Когато инвестициите се записват по справедлива стойност, придобивната им цена се посочва в бележките към отчета.

(3) Към всички инвестиции, показани в една балансова статия или в група Б I на актива, се прилага един и същ метод на оценяване.

(4) В бележките по счетоводните отчети се упоменава/т методът/ите, прилаган/и по отношение на всяка балансова статия, заедно с така изчислените суми.

Оповестяване на оценка на инвестиции различни от недвижими имоти

Чл. 75. В пояснителните бележки към финансовия отчет подробно се оповестяват приложеният метод за последваща оценка на инвестициите, както и мотивите за неговия избор.

Оценка на инвестициите в недвижими имоти

Чл. 76. (1) За недвижимите имоти, класифицирани като инвестиционни имоти, оценката се извършва веднъж годишно от един независим външен оценител с подходяща квалификация и опит.

(2) Когато към датата на изготвяне на финансовия отчет недвижимите имоти са продадени или предстои да бъдат продадени в кратък срок, стойността, изчислена в съответствие с ал. 1, се намалява с действителните или очакваните приблизителни разходи по продажбата им.

(3) В пояснителните бележки към финансовия отчет се оповестява подробно приложеният метод за последваща оценка на недвижимите имоти, както и мотивите за неговия избор.

Последващи оценки на активите

Чл. 77. Когато застрахователят извършва последващи оценки на активите си, е допустимо да оцени:

1. активите, включени в група Д.I от актива на отчета за финансовото състояние, по тяхната възстановима стойност към датата на съставяне на финансовия отчет;

2. активите, включени в отчета за финансовото състояние по групи от Б.I до Б.IV, и активите, включени в група Д.I, с изключение на материалните запаси по тяхната справедлива стойност към датата на съставяне на финансовия отчет.

Правила за обезценка и амортизация

Чл. 78. (1) Когато активите, включени в раздел А, раздел Б и група Д.І от актива на отчета за финансовото състояние, се оценяват и представят по тяхната историческа цена, се прилагат правилата на приложимите МСС относно амортизацията и обезценката.

(2) Финансовите активи по раздел Б, групи II, III и IV, и в раздел Д, група III от актива на отчета за финансовото състояние подлежат на проверка за обезценка, като в случаите, в които балансовата им стойност е по-голяма от очакваната им възстановима стойност към датата на финансовия отчет, застрахователят ги оценява по възстановимата им стойност и признава загуба от обезценка и/или намаление на резерва от преценка на финансови инструменти.

(3) В случаите по ал. 1 всеки отделен актив, в т. ч. финансовите активи, се представя в отчета за финансовото състояние към датата на съставяне на финансовия отчет по по-ниската от балансовата или възстановимата му стойност.

Представяне на активите по групи от Г.І до Г.III и група Д.II от отчета за финансовото състояние

Чл. 79. Активите, класифицирани в групи от Г.І до Г.III и група Д.II, се оценяват и представят в отчета за финансовото състояние към датата на съставяне на финансовия отчет по по-ниската от балансовата или възстановимата им стойност.

Оперативни разходи

Чл. 80. (1) В отчета за доходите разходите се класифицират в следните основни категории оперативни разходи:

1. аквизиционни разходи са разходите, които произтичат от сключване или подновяване на застрахователните договори; към тях се отнасят както преките разходи - аквизиционни комисиони (не се включват инкасовите комисиони при плащането на периодични премии), разходи за изготвяне на застрахователните договори и за включването им в портфейла, така и косвените аквизиционни разходи - за реклама и административни разходи, свързани с изготвяне на оферти, сключване на договори и подновяване на вече сключени договори;

2. административни разходи са разходите по събиране на премии, обслужване на застрахователните договори и презастраховането, обработване на бонуси и отстъпки, управление на застрахователния или презастрахователния портфейл, както и разходи за персонала и амортизация, които не могат да се отнесат към аквизиционните разходи, към разходите за уреждане на претенции или към инвестиционните разходи;

3. други технически разходи, нетни от презастраховане.

Признаване на аквизиционните разходи

Чл. 81. (1) Аквизиционните разходи се признават като разходи на застрахователя за срока на съответните застрахователни договори по един от следните два метода:

1. метод 1: аквизиционните разходи се признават в пълен размер като разход през отчетния период, в който са възникнали, като калкулираните се приспадат от премиите при определяне на пренос-премийния резерв, а при определяне на математическия резерв по застраховки "Живот" се приспадат чрез "цилмерови квоти";

2. метод 2:

а) възникналите аквизиционни разходи се пренасят (отлагат) за следващи отчетни периоди пропорционално на пренос-премийния резерв; отложените аквизиционни разходи се отчитат като отделна позиция в актива на отчета за финансовото състояние; за свързаните презастрахователни комисиони изречение първо се прилага съответно; свързаните презастрахователни комисиони се отразяват в пасива на отчета за финансовото състояние; или

б) възникналите през отчетния период и непогасени аквизиционни разходи се пренасят (отлагат) за бъдещи периоди, през които се очаква да бъдат погасени от добавките за аквизиция, калкулирани в договорените бъдещи премии; отложените аквизиционни разходи се отчитат като отделна позиция в актива на отчета за финансовото състояние и се амортизират в същата пропорция, в каквата са разпределени добавките за аквизиция в бъдещите премии; за свързаните презастрахователни комисиони изречение първо се прилага съответно; свързаните презастрахователни комисиони се отразяват в пасива на отчета за финансовото състояние.

(2) Счетоводното третиране на комисионите на застрахователни посредници следва счетоводното третиране на премийния приход. Съпоставимостта на разходите с приходите се осигурява с прилагането на методите, посочени в ал. 1.

Оценка на дългови ценни книжа и други ценни книги с фиксиран доход

Чл. 82. (1) Оценката на дългови ценни книжа и други ценни книги с фиксиран доход се извършва на базата на МСС и МСФО, като се отчита класификацията им при първоначално придобиване.

Обезценка на вземания

Чл. 83. (1) Очакваните бъдещи парични потоци се получават, като договорените парични потоци за вземания по сключени застрахователни договори от застраховани (застраховащи) лица и вземания от посредници, по които са натрупани просрочени плащания се обезценяват на база анализ на бъдещите парични потоци чрез постигане на най-добрата оценка, изчислена ежегодно чрез матрица на вземанията.

(2) Матрицата на вземанията по ал. 2 съдържа най-малко информация за възрастовата структура на вземанията, ретроспективна историческа информация за вероятност за събиране на вземанията, чрез които се изчислява процента на обезценка, който се използва за обезценка на вземанията.

(3) Застрахователите са длъжни да предоставят в комисията при поискване ретроспективната историческа информация, послужила за обезценка на вземанията.

(4) При липса на историческа информация, вземания по сключени застрахователни договори от застраховани (застраховащи) лица и вземания от посредници, по които са натрупани просрочени плащания се обезценяват най-малко по следния начин:

1. от 90 до 180 дни – с 25 на сто;
2. от 181 до 365 дни – със 75 на сто;
3. над 365 дни - 100 на сто;
4. след изтичане срока или след предсрочно прекратяване на застрахователния договор - 100 на сто.

(5) При липса на историческа информация, за просрочени вземания, различни от вземанията по ал. 4 се прилагат най-малко следните обезценки:

1. от 31 до 60 дни - 10 на сто;
2. от 61 до 90 дни – 50 на сто;

3. над 90 дни – 100 на сто.

Образуване на пренос-премиен резерв

Чл. 84. (1) Пренос-премиеният резерв се образува за покриване на претенциите и административните разходи, които се очаква да възникнат по съответния застрахователен или презастрахователен договор след края на отчетния период.

(2) Размерът на пренос-премиения резерв се изчислява за всеки договор по метода на точната дата, съгласно който частта от премията, която се пренася за следващия отчетен период, се определя в зависимост от датата, на която договорът влиза в сила, и датата на изтичането на срока му. Премията, намалена с фактическите аквизиционни разходи, се умножава с коефициент на разсрочване, получен като съотношение между броя на дните, през които договорът ще бъде в сила през следващия отчетен период, разделен на срока на договора, изразен в брой дни.

(3) Когато развитието на риска през срока на договора не е равномерно и се очаква то да варира, се правят корекции на така изчисления пренос-премиен резерв, като разпределянето на премията се извършва съобразно разпределението на претенциите през периода на покритие и нивото на очаквания риск през бъдещите отчетни периоди.

(4) Базата за определяне на пренос-премиения резерв съответства на базата за признаване на премиения приход в годишния отчет на дружеството.

(5) Размерът на пренос-премиения резерв може да бъде изчислен и по други методи след одобрение от заместник-председателя.

(6) Пренос-премиеният резерв се изчислява по реда на чл. 86, ал. 2 за застрахователни договори по т. 2 от раздел II, буква "А" от приложение № 1 от Кодекса за застраховането, по които:

1. застрахователят предлага гарантирано покритие за повече от една година;
2. са използвани таблици за заболяемост при калкулиране на премията;
3. премията е постоянна за целия срок на договора при нарастващо ниво на риск или премията нараства с по-бавни темпове от нарастването на нивото на риск;
4. не е предвидена възможност за увеличаване на премията или за намаляване на плащанията.

Образуване на резерв за неизтекли рискове

Чл. 85. (1) Резервът за неизтекли рискове се изчислява на основата на очакваните разходи за претенции и оперативните разходи, които се очаква да възникнат след края на отчетния финансов период по договори, сключени преди тази дата през последните дванадесет месеца (подписваческа година), доколкото тяхната прогнозна стойност превишава пренос-премиения резерв и изискуемите премии по тези договори.

(2) По застраховки по раздел II, буква „А”, т. 3 и 10.1 от Приложение № 1 към Кодекса за застраховането, когато сумата от очакваната крайна загуба и оперативните разходи по класа застраховка за съответната подписваческа година надвишават спечелената премия, застрахователят заделя резерв за неизтекли рискове в размер равен на разликата между очакваната крайна загуба и оперативните разходи от една страна и заделения пренос-премиен резерв от друга.

(3) По застраховките различни от тези по раздел II, буква „А”, т. 3 и 10.1 от Приложение № 1 към Кодекса за застраховането застрахователят задължително образува резерв за неизтекли рискове и когато за последните три години, включително текущата, брутният технически резултат по приложение № 6 е отрицателен. В този случай

застрахователят представя в Комисията за финансов надзор актюерски разчет за достигане на достатъчност на премиите.

(4) По застраховки по раздел II, буква „А”, т. 3 и 10.1 от Приложение № 1 към Кодекса за застраховането застрахователят задължително образува резерв за неизтекли рискове и когато за последната финансова година, брутният технически резултат по приложение № 6 е отрицателен. В този случай застрахователят представя в Комисията за финансов надзор актюерски разчет за достигане на достатъчност на премиите.

(5) Размерът на резерва за неизтекли рискове се определя съгласно приложение № 7.

Образуване на математически резерв и капитализирана стойност на пенсиите

Чл. 86. (1) Математически резерв за целите на определяне на откупната стойност представлява спестовната част от начислените премии, увеличена с гарантирания доход от инвестирането им и суми за очаквано покриване риск и административни разходи. Математическият резерв включва и допълнително разпределена доходност, когато е предвидена съгласно условията на договора.

(2) За целите на изчисляването на техническите резерви при задължителното счетоводно отчитане базата за определяне на математическия резерв и капитализираната стойност на пенсиите съответства на базата за признаване на премийния приход от застрахователя.

(3) Резервите по ал. 2 се образуват като суми от индивидуалните резерви, изчислени поотделно за всеки застрахователен договор.

(4) За целите на изчисляването на техническите резерви при задължителното счетоводно отчитане математическият резерв се изчислява по застраховките раздел I, от приложение № 1 от Кодекса за застраховането по проспективен метод, като включва:

1. разликата между:

а) нето премийния резерв, представляващ настоящата стойност на очакваните бъдещи застрахователни плащания, произтичащи от условията по сключените застрахователни договори, включително:

аа) всички гарантирани суми, в това число гарантираните откупни стойности;

бб) бонусите, на които застрахованите или третите ползвачи се лица имат право по силата на застрахователните договори;

вв) всички права, които се предоставят на застрахованите или ползвачите лица като опция в застрахователните договори;

б) настоящата стойност на очакваните бъдещи нето премии (премии за покритие на риска), които предстои да бъдат събрани от застрахователя до края на срока по договора, и

2. допълнителна сума за административни разходи - получена като разлика между настоящата стойност на очакваните бъдещи административни разходи, на база техническия план по съответната застраховка и благоразумна преценка за бъдещите им стойности, и настоящата стойност на добавките за административни разходи в очакваните бъдещите премии съгласно техническия план.

(5) В случаите, при които поради характеристиките на договора е невъзможно прилагането на проспективен метод, за изчисляването на математическия резерв се прилага ретроспективен метод, представляващ разликата между:

1. сумата от премийния приход, намален със заложените в техническия план аквизиционни разходи, и натрупания доход, и

2. сумата от акумулираната стойност на извършените застрахователни плащания, включително образувания резерв за предстоящи плащания, и признатите административни

разходи, калкулирани в премията - в размер, заложен в техническия план.

(6) Използваният метод за изчисляване на резервите по ал. 1 се основава на благоразумни актюерски оценки, като отчита и метода за оценка на активи, които служат за покритие.

(7) Статистическите елементи при оценките на резервите по ал. 1 и калкулираните добавки за разходи се определят на базата на благоразумни допускания, като се отчитат условията по застрахователния договор, видът на договора и очакваната стойност на бъдещите административни разходи и комисиони. Използваните допускания се оповестяват в пояснителните бележки към годишния финансов отчет.

(8) Методът за изчисление на техническите резерви или основите за изчисленията не могат да се променят необосновано.

(9) При периодично плащане на премиите очакваните бъдещи нето премии по ал. 4, т. 1, буква "б" може да се модифицират с цилмерова квота, която отразява настоящата стойност на непогасените аквизиционни разходи.

(10) Алинея 9 не се прилага от застрахователи, които посочват в актива на отчета за финансовото състояние отложени аквизиционни разходи по застраховките, по които се образува математически резерв.

(11) Максималният размер на използваната техническа лихва при изчисленията на премиите и резервите е не по-висок от 50 на сто от дългосрочния лихвен процент, публикуван от Българската народна банка, усреднен за последните седем години.

(12) Използваните таблици за смъртност трябва да отразяват националния опит и/или поведението на застрахователната съвкупност.

(13) Математическият резерв по даден застрахователен договор не може да бъде отрицателен и не може да бъде по-малък от размера на гарантираната откупна стойност към момента на определянето му.

(14) Математическият резерв е сума от индивидуалните резерви, изчислени поотделно за всеки действащ застрахователен договор.

(15) Капитализираната стойност на пенсиите е математически резерв, определен по по застраховките по раздел I, т. 1, буква "б" от приложение № 1 от Кодекса за застраховането.

(16) Тестът за адекватност на резервите се изчислява на базата на най-добри оценки и допускания.

Публичност на основата и методите за изчисляване на техническите резерви.

Разпределяне на доход

Чл. 87. (1) Основата и методите за изчисляване на техническите резерви по застраховките по раздел I от приложение № 1 от Кодекса за застраховането, включително разпределения по застрахователните договори доход - при застрахователните договори с участие в дохода от инвестиции, са публични. В годишния актюерски доклад, представян в комисията, застрахователите посочват: общия доход от инвестиции на техническите резерви и начина, по който е определен; частта от този доход, разпределен по застрахователните договори, и базата, на която е направено разпределението.

(2) Разпределянето на доход по застрахователните договори с участие в дохода от инвестиции се извършва на базата на индивидуалния размер на математическия резерв или на капитализираната стойност на пенсиите през текущата година, съгласно условията на договора.

(3) Разпределеният доход се изплаща на застрахованите или на третите ползватели се

лица или се включва в математическия резерв или в капитализираната стойност на пенсиите по договорите.

Резерв за бъдещо участие в дохода

Чл. 88. (1) Резервът за бъдещо участие в дохода се образува по застраховките със спестовен елемент по раздел I от приложение № 1 от Кодекса за застраховането за покриване на очакваните бъдещи неблагоприятни отклонения в дохода от инвестиции.

(2) Резервът за бъдещо участие в дохода се използва за допълване на дохода за разпределение по застрахователните договори или за попълване недостига на доход от инвестиции за покриване на техническата лихва.

(3) Източник за образуване на резерва за бъдещо участие в дохода е разликата между дохода от инвестиции, намален с техническата лихва, и действително разпределената сума по чл. 87.

(4) Образуваният резерв за бъдещо участие в дохода подлежи на разпределение между застрахователните договори в срок от пет години.

Резерв за предстоящи плащания – общи правила

Чл. 89. Резервът за предстоящи плащания се образува за покриване на обезщетения, суми и други плащания по силата на застрахователни или презастрахователни договори, както и на свързаните с тях разходи, по претенции, възникнали преди края на отчетния период, независимо дали са предявени или не, и които не са платени към същата дата. Резервът трябва да отчита всички известни фактори и обстоятелства, които влияят на крайната стойност на плащанията.

(2) Резервът за предстоящи плащания включва:

1. предявени, но неизплатени претенции;
2. възникнали, но непредявени претенции;
3. разходите за уреждане на претенциите.

Образуване на резерв за предявени, но неизплатени претенции

Чл. 90. (1) Резерв за предстоящи плащания се изчислява по метода "Претенция по претенция", съгласно който в него се включва очакваният размер на плащанията за всяка предявена, но неплатена претенция. Могат да бъдат използвани статистически методи, ако те водят до образуване на достатъчен резерв с оглед на естеството на рисковете след предварително одобрение на заместник-председателя.

(2) Претенция е възникналото право на застрахован или на трето ползващо се лице за получаване на плащане по застрахователен договор, което право е било предявено или може да бъде предявено и пред застрахователя. Претенция е и възникналото право на застраховател или презастраховател (ретроцедент) по презастрахователен договор.

(3) Всяка предявена претенция се завежда в информационната система на застрахователя или презастрахователя с отделен номер. За дейността по активно презастраховане предявените претенции във връзка с пропорционални договори може да не се завеждат с отделен номер от застрахователя или презастрахователя. Преотворените претенции се завеждат под номера на първоначално предявената претенция.

(4) За изчисляване на размера на резерва за предявени, но неизплатени претенции за всяка новопредявена претенция се образува първоначален резерв въз основа на статистически методи, като при извършване на експертна оценка на претенцията резервът се променя въз основа на оценката, за да отразява очаквания размер на плащането по

претенцията.

(5) За изчисляване на размера на резерва за предявени, но неизплатени претенции може да се прилагат и изцяло статистически методи след одобрение от заместник-председателя.

(6) Разходите за уреждане на претенциите се включват в изчислението на резерва независимо от техния източник.

(7) Суми, които подлежат на възстановяване поради встъпване в правата на застрахованите спрямо трети лица (суброгация) или придобиване на право на собственост върху застрахования обект (абандон), се приспадат от резерва за предстоящи плащания, като се оценяват предпазливо. Когато размерът на тези суми е значителен, те се посочват в бележките към отчета.

(8) Когато обезщетението за вреда трябва да бъде изплатено във вид на анюитет, сумите, които трябва да бъдат заделени за тази цел, се изчисляват според признати актюерски методи.

(9) Забраняват се скритите намаления или сконтиране в резултат на определяне на настоящата стойност на претенции, които се очаква да бъдат платени в бъдеще, на по-висока стойност или осъществено по друг начин.

(10) Резервът за предстоящи плащания, образуван от застраховател или презастраховател, извършващ дейност по застраховки по раздел II от приложение № 1 от Кодекса за застраховането, може да се дисконтира след одобрение от заместник-председателя, като се вземе предвид очакваният инвестиционен доход и ако са налице следните условия:

1. очакваният среден срок за изплащане на претенциите е най-малко 4 години след края на отчетния период;

2. застрахователят или презастрахователят разполагат с достатъчно представителни и надеждни данни за изграждане на достоверен модел на уреждането на претенции във времето;

3. използваният процент на дисконтиране не може да бъде по-висок от една от двете стойности, както следва:

а) реализираната средна годишна доходност от активите за покритие на техническите резерви за последните 5 години;

б) реализираната годишна доходност на активите за покритие на техническите резерви през предходната година.

(11) Претенциите по застрахователни или презастрахователни договори, предявени по съдебен ред, по които има произнасяне на съда, се включват в резерва с пълния размер на уважената претенция, в т. ч. за присъдените лихви и разноски.

(12) Претенциите по застрахователни или презастрахователни договори, предявени по съдебен ред, за които дружеството е уведомено и по които няма произнасяне на съда, или които са били отхвърлени на предходна инстанция, преди решението да е влязло в сила, се включват в резерва, като цената на исковете, заедно с дължимите лихви и известните разноски по делата, може да се коригират с коефициент.

(13) Коефициентът по ал. 7 се изчислява ежегодно към 31 декември от всеки застраховател, съответно презастраховател, като стойността му не може да бъде по-ниска от отношението между:

1. уважения размер на исковете по съдебно предявени претенции по т. 2, в това число и размера на съдебните спогодби и споразумения, в резултат на които се прекратява съдебното производство през предходните три години (в т. ч. за главница, лихва и

разноски) и

2. общия размер на предявените претенции по иски молби, по които са били постановени влезли в сила решения и са били постигнати съдебни спогодби.

(14) Коефициентът по ал. 7 се изчислява по класовете застраховки. По застраховките по раздел II, буква А, т. 10.1 от приложение № 1 към Кодекса за застраховането се изчислява отделно за имуществени и неимуществени вреди.

(15) Към документите и в сроковете по чл. 126, ал. 1, т. 2 от Кодекса за застраховането дружествата представят стойностите на използваните коефициенти по видове застраховки и справка, съдържаща информация за:

1. съдебните решения и съдебните спогодби по дела по застрахователни или презастрахователни претенции, които са влезли в сила в тригодишния период преди датата на представяне на справката и размера на присъдената или договорената сума (в т. ч. за главница, лихви и разноски) и

2. исковите молби, във връзка с които са били произнесени влезлите в сила съдебни решения или са били постигнати съдебните спогодби и размера на предявените претенции (в т. ч. за главница, лихви и съдебни разноски).

(16) Коефициентът се прилага за една финансова година, като за всяка следваща се преизчислява на база предходен тригодишен период.

(17) Размерът на резерва за предстоящи плащания в животозастраховането е равен на сумите, дължими на застрахованите/ползващите се лица, увеличени с разходите за уреждане на претенциите. Той включва резерва за възникнали, но непредявени претенции. Резервът за предявени но неизплатени претенции включва и неизплатените задължения с настъпил падеж по застраховки по раздел I от приложение № 1 от Кодекса за застраховането. Сумите по изречение първо се показват в статия В.2 на пасива на отчета за финансовото състояние.

Резерв за възникнали, но непредявени претенции

Чл. 91. (1) В резерва за предстоящи плащания се вземат предвид и възникналите, но непредявени претенции към датата на приключване на отчета за финансовото състояние; размерът на резерва за възникнали, но непредявени претенции се определя с оглед на миналия опит с броя и размера на претенциите, предявени след датата на приключване на отчета за финансовото състояние.

(2) Резервът за възникнали, но непредявени претенции включва размера на непредявените претенции по събития, възникнали преди края на отчетния период, както и размера на претенциите, които могат да бъдат възобновени.

(3) Резервът за възникнали, но непредявени претенции се изчислява, както следва:

1. по метода, описан в приложение № 2 - този метод не се прилага по застраховките по раздел II, буква "А", т. 10 - 13 от приложение № 1 от Кодекса за застраховането и по застраховките, по които значителна част от възникналите, но непредявени претенции се предявява със закъснение повече от една година;

2. чрез прилагане на статистически методи, отчитащи тенденциите в развитието на претенциите и тяхното предявяване във времето, инфлацията, индивидуалните характеристики на портфейла на дружеството и други фактори, като се правят допускания до каква степен наблюдаваните тенденции ще имат отражение за бъдещото развитие; тези методи се прилагат от дружества, които разполагат с достатъчно представителна и

надеждна статистика за развитието на претенциите по съответните застраховки;

3. в процент от предявените претенции, от спечелените премии или от премийния приход за периода, за който се очаква да са възникнали събития, които не са били обявени; размерът на процента за съответния период се одобрява предварително от заместник-председателя; този метод се използва от дружества, които не разполагат с достатъчно представителна и надеждна статистика за развитието на претенциите по съответните застраховки.

(4) При одобряване на процента по ал. 2, т. 3 заместник-председателят взема предвид тенденциите, които се наблюдават на пазара, в развитието на претенциите и тяхното предявяване във времето по съответните застраховки.

(5) Когато по даден вид застраховка се покриват рискове от различно естество, включително имуществени вреди, неимуществени вреди, пропуснати ползи и други, резервът за възникнали, но непредявени претенции се изчислява отделно за претенциите във връзка с всеки от тези рискове. В тези случаи при всяко от изчисленията на резерва дружеството може да прилага различни методи, които са най-подходящи с оглед определяне на бъдещите задължения на дружеството във връзка с тези претенции.

(6) Когато по даден вид застраховка застрахователят извършва дейност при условията на правото на установяване или при свободата за предоставяне на услуги, резервът за възникнали, но непредявени претенции се изчислява отделно за всяка държава в която е разположен рискът. В тези случаи при всяко от изчисленията на резерва застрахователят може да прилага различни методи, които са най-подходящи с оглед определяне на бъдещите задължения на дружеството във връзка с тези претенции. Прилага се ал. 5.

(7) Когато по даден вид застраховка застрахователят извършва дейност по пряко застраховане и по презастраховане, резервът за възникнали, но непредявени претенции се изчислява отделно за претенциите във връзка с претенциите по застраховане и по презастраховане. В тези случаи при всяко от изчисленията на резерва дружеството може да прилага различни методи, които са най-подходящи с оглед определяне на бъдещите задължения на дружеството във връзка с тези претенции.

(8) Ако дружеството не образува резерв за възникнали, но непредявени претенции по даден вид застраховка, то включва мотивирана обосновка за това решение в годишния актюерски доклад.

Резерв за възникнали, но непредявени претенции по застраховка „Гражданска отговорност” на автомобилистите

Чл. 92. (1) Методът за образуване на резерва за възникнали, но непредявени претенции към края на финансовата година по застраховките по раздел II, буква "А", т. 10.1 от приложение № 1 от Кодекса за застраховането подлежи на предварително одобрение от заместник-председателя. В този случай застрахователите представят ежегодно до 31 януари следващата година мотивирано искане съгласно приложение № 8, съдържащо подробно описание на:

1. използвания метод за изчисление
2. обосновката за избора на посочения метод
3. статистическата информация, въз основа на която са направени изчисленията
4. обосновката на направените експертни допускания и преценки, залегнали в използвания метод, включително относно процента на инфлация, модела на бъдещо развитие на претенциите по тези застраховки, заложената добавка за риск от отклонение от

тези допускания и други.

(2) Размерът на резерва за възникнали, но непредявени претенции по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите може да се изчислява поотделно за следните рискови групи:

1. леки автомобили и товарни автомобили с допустима максимална маса до 5 тона;
2. товарни автомобили с допустима максимална маса над 5 тона и автобуси;
3. седлови влекачи и
4. моторни превозни средства, различни от посочените в т. 1-3.

(3) Когато пазарният дял на застрахователя на база брой застраховани моторни превозни средства в някоя от групите по ал. 2, т. 2 или 3 за последните 7 години надвишава 5 на сто, застрахователят задължително изчислява резерва за възникнали, но непредявени претенции отделно за съответната група.

(4) При изчисляване на резерв отделно по рискови групи по ал. 2, т. 2-4 застрахователят задължително използва пазарните данни за съответната рискова група, оповестени на страницата на комисията в интернет.

(5) За определянето и обосновката на метода по ал. 1, размерът на резерва се изчислява по няколко метода, един от които е верижно-стълбов метод. Резултатите от всички използвани от застрахователя методи за определяне на размера на резерва се описват подробно, анализират се и се сравняват. При използване на пазарни данни и верижно-стълбов метод застрахователят не е длъжен да извършва изчислението по други методи.

(6) Изчисленията на база данни за изплатените претенции и на база данни за предявените претенции се извършват отделно.

(7) Начинът на определяне на използваните коефициенти на развитие при прогнозиране на очаквания размер на претенциите се описва подробно и се мотивира. Когато изчисляването на резерва не се извършва на база пазарни данни, коефициентите на развитие при използване на верижно-стълбов метод могат да се определят по данни на застрахователя, по пазарни данни и по данни на застрахователя и пазарни данни, участващи с различна тежест. Когато изчисляването на резерва се извършва на база пазарни данни коефициентите на развитие при използване на верижно стълбов метод се определят само на база на тези данни.

(8) Изборът на метод по ал. 1 за образуване на резерва се извършва отделно за претенции във връзка с имуществени и неимуществени вреди, като резултатите за размер на резерва по избраните методи се сумират.

(9) Корекция на данните, на база на които се определя резервът, се допуска единствено по отношение на претенции на стойност над 500 000 лв. В този случай се извършва изглаждане на данните, като за претенции в размер над 500 000 лв. се извършва отделно изчисление.

(10) При избора на метод по ал. 1 за образуване на резерва застрахователят извършва тест за адекватност на размера му. Достатъчността на размера се доказва чрез сравнение с пазарно определен бенчмарк или стойност, определени поотделно за всяка от рисковите групи по ал. 2, т. 1-4 на база сбора от имуществените и неимуществените вреди. Пазарният бенчмарк е средна стойност от резултатите на изчисленията на база предявени и изплатени претенции. Резултатът за размер на резерва за възникнали, но непредявени претенции към края на годината, определен по избрания от застрахователя метод, не може да бъде по-нисък от пазарния дял на застрахователя в общия за пазара очакван размер на непредявените претенции за всяка от рисковите групи по ал. 2.

(11) Общият за пазара очакван размер на непредявените претенции към края на годината се определя на база пазарни исторически данни за период от 10 години, оповестени на интернет страницата на комисията, които се актуализират тримесечно. Общият за пазара очакван размер на непредявените претенции се оповестява по рисковите групи съгласно ал. 2.

(12) Пазарният дял на застрахователя се определя на база броя на застрахованите МПС, претеглен с относителния дял на размера на общия за пазара очакван размер на непредявените претенции за съответната година на събитие, за всяка от рисковите групи по ал.2. Броят на застрахованите МПС за дадена година на събитие се определя като средноаритметична стойност на броя на МПС по действащи към началото, средата и края на всеки месец договори, за всяка от рисковите групи по ал. 2. Броят на застрахованите МПС от 01.01.2010г. включително се определя от заместник-председателя въз основа на данните в Информационния център по чл. 572 от Кодекса за застраховането.

(13) С оглед отчитане на спецификите на портфейла, след представяне на мотивирана обосновка в КФН, застрахователите могат да коригират пазарния си дял в общия за пазара очакван размер на непредявените претенции със следните коефициенти:

1. коефициент, отчитащ средния размер на изплатените претенции, определен като отношение между средния размер на изплатените от застрахователя претенции и средния размер на изплатените претенции общо за пазара;

2. коефициент, отчитащ средната честота на събитията, по които са изплатени претенции, определен като отношение между средната честота, определена по данни на застрахователя, и средната честота, определена по пазарни данни.

3. коефициент, отчитащ дюрацията или среднопретегленото време за изплащане на претенциите, определен като отношение между дюрацията на застрахователя и пазарната дюрация. Дюрацията се изчислява на база стойността на изплатените претенции за период не по-къс от 10 години, групирани по година на събитие и година на предявяване на претенциите.

(14) Коефициентите по ал. 13, т. 1 и 2 се определят по отделни години на събитие, като стойността им за всяка една година на събитие не може да бъде по-ниска от 0.9 и по-висока от 1.1. Крайната стойност на коефициентите се определя, като стойността за всяка една година на събитие се претегли с относителния дял на общия за пазара очакван размер на непредявените претенции за съответната година на събитие.

(15) Дюрацията по ал. 13, т. 3 се определя като отношение между сумата от изплатените претенции, претеглени с броя на годините на закъснение на изплащането им и общия размер на изплатените претенции за последните 10 години. Сумата от изплатените претенции, претеглени с броя на годините на закъснение на изплащането им, се определя като сума от:

1. изплатените претенции през годината на настъпване на събитието;

2. двойния размер на изплатените претенции една година след годината на настъпване на събитието;

3. тройния размер на изплатените претенции две години след годината на настъпване на събитието;

4. четворния размер на изплатените претенции три години след годината на настъпване на събитието;

5. петорния размер на изплатените претенции четири години след годината на настъпване на събитието;

6. шест пъти размера на изплатените претенции пет години след годината на

настъпване на събитието;

7. седем пъти размера на изплатените претенции шест години след годината на настъпване на събитието;

8. осем пъти размера на изплатените претенции седем години след годината на настъпване на събитието;

9. девет пъти размера на изплатените претенции осем години след годината на настъпване на събитието и

10. десет пъти размера на изплатените претенции девет години след годината на настъпване на събитието.

(16) Коефициентите се определят отделно за претенции във връзка с имуществени и неимуществени вреди.

(17) Крайната стойност на всеки един от коефициентите не може да бъде по-ниска от 0.9 и по-висока от 1.1, а кумулативното влияние на всички използвани коефициенти или тяхното произведение не може да бъде по-малко от 0.8. Стойността на коефициентите по ал. 13, т. 1, 2 и 3 се определя от зам.-председателя по данни, представени от застрахователите в КФН.

(18) За образуване на резерва текущо през годината се прилага одобреният към края на предходната година метод, освен в случаите, когато този метод дава големи отклонения в стойността на резерва. В тези случаи след одобрение на зам.-председателя застрахователят може да промени метода или да не преизчислява размера на резерва към края на съответното тримесечие. Образованият към края на всяко тримесечие размер на резерва не може да бъде по-нисък от размера към края на предходната година освен при значително намаляване на пазарния дял на застрахователя в броя на застрахованите МПС.

(19) КФН публикува на интернет страницата си агрегираните пазарни данни за броя и стойността на предявените и изплатени претенции към края на съответното тримесечие.

Резерв за разходите за уреждане на претенциите

Чл. 93. Размерът на резерва за разходите за уреждане на претенциите се определя за всеки вид застраховка, като се включат всички разходи, които могат да бъдат предвидени и които са свързани с изплащане на обезщетенията, сумите и другите плащания по застрахователни договори, по следния начин:

1. разходи, които могат да бъдат отнесени към всяка претенция, се включват по тяхната прогнозна стойност за всяка претенция;

2. разходи, които не могат да бъдат отнесени към конкретна претенция, се разпределят по видове застраховки на базата на премиен приход, брой или стойност на претенциите.

Образуване на запасния фонд

Чл. 94. (1) Запасният фонд се образува по видове застраховки чрез прилагането на статистически методи в размер, който осигурява изравняване на бъдещите колебания в нетната квота на щетите по съответния вид застраховка.

(2) Прилаганият статистически метод за образуване на запасния фонд по ал. 1 се съгласува предварително от застрахователя със заместник-председателя.

(3) Прилаганият метод и мотивите за неговото избиране се оповестяват в пояснителните бележки към финансовия отчет.

Резерви при пасивно презастраховане

Чл. 95. Застраховател или презастраховател, извършващ пасивно презастраховане, отчита дела на презастрахователите в образуваните технически резерви съгласно условията на презастрахователните договори.

Резерви при активно презастраховане

Чл. 96. Застраховател, извършващ активно презастраховане, образува видовете резерви по тази глава съгласно условията на презастрахователния договор.

Раздел V

Съдържание на пояснителните бележки към финансовия отчет

Общи изисквания към пояснителните бележки към финансовия отчет

Чл. 97. Освен оповестяванията, които се изискват съгласно разпоредбите на приложимите счетоводни стандарти и тази наредба, в пояснителните бележки към финансовите отчети на застрахователите се оповестява и информацията, предвидена в този раздел.

Изисквания към пояснителните бележки към финансовия отчет на застрахователите по общо застраховане

Чл. 98. (1) Застрахователите, извършващи дейност по общо застраховане, оповестяват в пояснителните бележки към финансовите отчети информация за:

1. brutните начислени (записани) премии;
2. brutните спечелени премии;
3. brutните възникнали претенции;
4. brutните оперативни разходи;
5. резултата от презастрахователни операции.

(2) Сумите по ал. 1 се посочват отделно за застраховане и активно презастраховане, когато делът на активното презастраховане превишава 10 на сто или повече от brutните записани премии за отчетната година.

(3) Застрахователите допълнително оповестяват информация по ал. 1 по видове и групи застраховки, както следва, за:

1. злополука и заболяване;
2. "Гражданска отговорност" на автомобилистите;
3. автомобилно застраховане, без тези по т. 2;
4. морско, авиационно и транспортно застраховане;
5. застраховане на имущество;
6. гражданска отговорност;
7. кредити и гаранции;
8. правни разходи;
9. помощ при пътуване (асистанс);
10. разни.

(4) Групирането по застраховки следва разпоредбите на раздел II, буква "Б" от приложение № 1 на Кодекса за застраховането.

(5) Не се оповестява информацията по ал. 3, когато сумата на brutните записани премии по съответния вид застраховка или група застраховки не превишава 20 млн. лв.

(6) Независимо от разпоредбата на ал. 5, застрахователите оповестяват стойностите

по трите вида застраховки и/или групи застраховки с най-висок относителен дял в дейността им за отчетната година.

Изисквания към пояснителните бележки към финансовия отчет на животозастрахователите

Чл. 99. (1) Застрахователите, извършващи дейност по животозастраховане, в пояснителните бележки към финансовия отчет оповестяват следното:

1. брутни начислени (записани) премии;
2. резултат от презастрахователни операции.

(2) Сумите по ал. 1, т. 1 се посочват отделно за застраховане и активно презастраховане, когато относителният дял на активното презастраховане превишава 10 или повече на сто брутните записани премии за отчетната година.

(3) Застрахователите по ал. 1 допълнително оповестяват информацията по т. 1 от същата алинея, като посочват сумите, според следните условия на застрахователните договори:

1. в зависимост от броя на застрахованите лица:
  - а) сума от премии по индивидуални договори;
  - б) сума от премии по групови договори;
2. в зависимост от начина на плащане на застрахователната премия:
  - а) сума от периодични премии;
  - б) сума от еднократни премии;
3. в зависимост от предвидено участие в дохода от инвестиции:
  - а) сума на премии по договори без участие в дохода от инвестиции;
  - б) сума на премии по договори с участие в дохода от инвестиции;
4. сума на премиите по договори за застраховка "Живот", свързана с инвестиционен фонд.

(4) Не се оповестява самостоятелно информация по позициите, номерирани с букви в т. 1 - 3 на ал. 3, когато сумите по отделните позиции не превишават 10 или повече на сто от брутните записани премии.

Оповестяване на брутните записани премии в зависимост от територията на която се извършва дейност

Чл. 100. (1) В пояснителните бележки към финансовия отчет се оповестява сумата на брутните записани премии от застрахователна дейност, извършвана на територията на:

1. Република България;
2. друга държава членка по смисъла на § 1, т. 6 от Кодекса за застраховането;
3. трета държава по смисъла на § 1, т. 7 от Кодекса за застраховането.

(2) Не се оповестява информация по ал. 1, когато относителният дял на съответната сума не превишава 5 или повече на сто от брутните записани премии.

Оповестяване на разходи за комисиони

Чл. 101. В пояснителните бележки към финансовия отчет се оповестява информация за брутната сума на всички разходи за комисиони за отчетния период, включително на застрахователни посредници, на разходи за инкасови комисиони и на разходи за комисиони по управление на застрахователния портфейл.

Раздел VI
Разпоредби във връзка с консолидираните отчети

Задължение за изготвяне на консолидирани финансови отчети

Чл. 102. Застрахователите, застрахователните холдинги и финансовите холдинги със смесена дейност по смисъла на Кодекса за застраховането, наричани по-нататък предприятията, изготвят и представят в комисията консолидиран финансов отчет по реда и при условията на Закона за счетоводството, приложимите счетоводни стандарти и изискванията на наредбата.

Консолидиране с междинен финансов отчет

Чл. 103. Когато датата на съставяне на годишния финансов отчет на предприятие, участващо в консолидацията, предхожда с повече от шест месеца датата на съставяне на консолидирания финансов отчет, то предприятието се консолидира с междинен финансов отчет, съставен към датата на консолидирания финансов отчет.

Отчитане на приходите и разходите от инвестиции при изготвяне на консолидиран финансов отчет

Чл. 104. При изготвянето и представянето на консолидирания финансов отчет приходите и разходите от инвестиции се отчитат в нетехническата сметка на консолидирания отчет за печалбите и загубите, включително и когато тези приходи и разходи са свързани с животозастраховане.

Представяне на консолидирания финансов отчет в комисията

Чл. 105. Лицата по чл. 102 представят консолидирания финансов отчет в комисията до 30 юни на годината следваща годината, за която се отнася отчетът.

Раздел VII
Публикуване

Публикуване на годишните и на консолидираните финансови отчети

Чл. 106. Всеки застраховател, презастраховател или всяко предприятие по чл. 102 публикува годишните и консолидираните си финансови отчети, годишните си доклади за дейността, годишните си консолидирани доклади за дейността и одиторските си доклади при условията и по реда на чл. 38 от Закона за счетоводството .

Глава пета
**ДОПЪЛНИТЕЛНИ ИЗИСКВАНИЯ СПРЯМО ОТЧЕТНОСТТА НА
ГАРАНЦИОННИЯ ФОНД**

Чл. 107. (1) За Гаранционния фонд не се прилагат правилата относно пренос премийния резерв.

(2) Гаранционният фонд представя месечните справки: „Общи данни за застрахователния портфейл”, „Отчет за финансовото състояние”, „Отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход” и „Активи за покритие на техническите резерви”.

(3) Гаранционният фонд представя тримесечните справки: „Общи данни за застрахователния портфейл”, „Технически резерви”, „Пасивно презастраховане”,

„Инвестиции”, „Жалби” „Отчет за финансовото състояние”, „Отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход” и „Активи за покритие на техническите резерви”.

(4) Гаранционният фонд представя тримесечните справки: Резерв за предстоящи плащания, „Гражданска отговорност на автомобилистите”, „Общи данни за застрахователния портфейл”, „Технически резерви”, „Пасивно презастраховане”, „Инвестиции”, „Активи за покритие на техническите резерви”, „Жалби” „Отчет за финансовото състояние”, „Отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход”, „Отчет за паричния поток” и „Отчет за собствения капитал” .

Ч А С Т Т Р Е Т А

ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ОТЧЕТИТЕ ЗА ПЛАТЕЖОСПОСОБНОСТ И ФИНАНСОВО СЪСТОЯНИЕ НА ЗАСТРАХОВАТЕЛИТЕ БЕЗ ПРАВО НА ДОСТЪП ДО ЕДИННИЯ ПАЗАР

Структура

Чл. 108. (1) Отчетът за платежоспособността и финансовото състояние на застрахователите без право на достъп до единния пазар следва структурата, посочена в приложение XX на Регламент (ЕС) 2015/35, и оповестява информацията, по членове 292—295 от същия регламент, както и по чл.109 -112 от тази наредба.

(2) Отчетът съдържа описателна информация в количествена и качествена форма, допълнена при необходимост от образци с количествени данни.

Същественост

Чл. 109. За целите на настоящата част информацията, която се оповестява в отчета за платежоспособността и финансовото състояние, се счита за съществена, ако нейното пропускане или неправилно представяне би могло да повлияе върху решенията или преценката на ползвателите на този документ, в т.ч. на надзорните органи.

Оценка за целите на платежоспособността

Чл. 110. (1) Отчетът за платежоспособността и финансовото състояние съдържа информация относно оценката на активите на застрахователя за целите на платежоспособността за всеки основен клас активи поотделно — стойността на активите, както и описание на основанията, методите и основните допускания, използвани при оценката за целите на платежоспособността.

(2) Отчетът за платежоспособността и финансовото състояние съдържа цялата посочена по-долу информация относно оценката на техническите резерви на застрахователя за целите на платежоспособността:

1. за всеки основен клас застраховки поотделно — стойността на техническите резерви, както и описание на основанията, методите и основните допускания, използвани при тяхната оценка за целите на платежоспособността;

2. описание на степента на несигурност по отношение на стойността на техническите резерви;

3. описание на:

а) възстановяванията от презастрахователни договори и схеми със специална цел за алтернативно прехвърляне на застрахователен риск;

б) всички значителни промени в съответните допускания, направени при изчисляване на техническите резерви, в сравнение с предходния отчетен период.

(3) Отчетът за платежоспособността и финансовото състояние съдържа информация относно оценката на другите пасиви на застрахователя за целите на платежоспособността за всеки основен клас от други пасиви поотделно — стойността на тези други пасиви, както и описание на основанията, методите и основните допускания, използвани при тяхната оценка за целите на платежоспособността.

(4) Отчетът за платежоспособността и финансовото състояние съдържа в отделен раздел всяка друга съществена информация относно оценката на активите и пасивите за целите на платежоспособността.

Управление на капитала

Чл. 111. (1) Отчетът за платежоспособността и финансовото състояние съдържа цялата посочена по-долу информация относно собствените средства на застрахователя:

1. информация относно целите, политиките и процесите, използвани от предприятието за управление на неговите собствени средства, включително информация относно прилагания при бизнес планирането времеви хоризонт и относно всякакви значителни промени през отчетния период;

2. поотделно за всеки ред — информация относно структурата, размера и качеството на собствените средства към края на отчетния период и към края на предходния отчетен период, включително анализ на значителните промени във всеки ред през отчетния период;

3. допустимия размер на собствените средства за покриване на границата на платежоспособност;

4. допустимия размер на основните собствени средства за покриване на границата на платежоспособност;

5. описание на всяка приспадна от собствените средства позиция и кратко описание на всички съществени ограничения, засягащи наличността и прехвърляемостта на собствените средства в рамките на предприятието.

(2) Отчетът за платежоспособността и финансовото състояние съдържа цялата посочена по-долу информация относно границата на платежоспособност и гаранционния капитал на застрахователя:

1. размерите на границата на платежоспособност и гаранционния капитал на застрахователя към края на отчетния период, придружени по целесъобразност от уточнението, че окончателният размер на капиталовото изискване за платежоспособност все още подлежи на надзорна оценка;

2. всяка съществена промяна на границата на платежоспособност и гаранционния капитал на застрахователя, настъпила през отчетния период, както и причините за всяка подобна промяна.

(3) Отчетът за платежоспособността и финансовото състояние съдържа цялата посочена по-долу информация относно всяко неспазване на гаранционния капитал или всяко значително неспазване на границата на платежоспособност на застрахователя:

1. по отношение на всички неспазвания на гаранционния капитал на застрахователя: продължителността и максималния размер на всяко неспазване в рамките на отчетния период, обяснение на неговия произход и последствия, всички предприети мерки за отстраняването му, както е предвидено в чл. 129, ал. 2, т. 5, буква „г” от Кодекса за застраховането, както и обяснение на последиците от тези мерки;

2. когато неспазването на гаранционния капитал на застрахователя не е било изцяло отстранено впоследствие: размера на нарушението към отчетната дата;

3. по отношение на значителните неспазвания на границата на платежоспособност на застрахователя в рамките на отчетния период: продължителността и максималния размер на всяко значително нарушение и — в допълнение към обяснението на неговия произход, последствия и всички предприети мерки за отстраняването му, както е предвидено в чл. 129, ал. 2, т. 5, буква „г” от Кодекса за застраховането, както и обяснение на последиците от тези мерки;

4. когато значителното неспазване на границата на платежоспособност на застрахователя не е било изцяло отстранено впоследствие: размера на нарушението към отчетната дата.

(4) Отчетът за платежоспособността и финансовото състояние съдържа в отделен раздел всяка друга съществена информация относно управлението на капитала на застрахователя.

Допълнителна информация на доброволна основа

Чл. 112. Когато в съответствие с чл. 132 от Кодекса за застраховането застрахователят оповестява публично всякакви свързани с тяхната платежоспособност и финансово състояние информация или разяснения, чието публично оповестяване не се изисква по закон, тези предприятия гарантират, че такава допълнителна информация съответства с информацията, предоставяна на надзорните органи съгласно 127 от Кодекса за застраховането и тази наредба.

Отчет за платежоспособността и финансовото състояние. Неоповестяване на информация

Чл. 113. (1) Когато заместник-председателят разрешава на застрахователите в съответствие с чл. 130 от Кодекса за застраховането да не оповестяват определена информация, това разрешение е валидно до момента, в който причината за неоповестяването престане да съществува.

(2) Застрахователите уведомяват комисията веднага след като причината за всяко разрешено неоповестяване престане да съществува.

Отчет за платежоспособността и финансовото състояние: срокове, средства за оповестяване и актуализации

Чл. 114. По отношение сроковете и средствата за оповестяване на отчета за платежоспособността и финансовото състояние на застрахователите без право на достъп до единния пазар се прилагат чл. 300 и 301 от Регламент (ЕС) 2015/35.

Актуализации

Чл. 115. (1) Когато в съответствие с член 131, ал. 1 от Кодекса за застраховането застрахователите трябва да оповестяват публично подходяща информация относно

характера и последиците на всяко значително събитие, оказващо съществено влияние върху практическото значение на техния отчет за платежоспособността и финансовото състояние, застрахователят публикува актуализирана версия на този отчет в съответствие с ал. 2 от настоящия член. Членове 108—114 се прилагат по отношение на тази актуализирана версия.

(2) Без да се засягат оповестяванията, които се извършват незабавно от застрахователните и презастрахователните предприятия в съответствие с изискванията по чл. 131, ал. 1 от Кодекса за застраховането, всяка актуализирана версия на отчета за платежоспособността и финансовото състояние се оповестява възможно най-бързо след настъпване на посоченото в ал. 1 от настоящия член значително събитие съгласно чл. 301 от Регламент (ЕС) 2015/35.

(3) Независимо от разпоредбите на параграфи 1 и 2, за целите на член 301, параграф 5 от Регламент (ЕС) 2015/35 застрахователите може да решат да оповестяват подходящата информация относно характера и последиците на всяко значително събитие, влияещо съществено върху практическото значение на техния отчет за платежоспособността и финансовото състояние, под формата на допълващи първоначалния отчет изменения.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. (1) По смисъла на тази наредба:

1. "Нетна квота на щетите" е отношението между нетните възникнали претенции и нетните спечелени премии за същия период.

2. Подписваческа година е календарната година, в която влиза в сила застрахователното покритие.

(2) Тази наредба въвежда изискванията на Директива 91/674/ЕИО от 19 декември 1991 година относно годишните счетоводни отчети и консолидираните счетоводни отчети на застрахователните предприятия.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. До момента, в който данните за предявените претенции в базата данни на Информационния център на Гаранционния фонд отговарят на изискванията за необходимото качество, застрахователите представят в КФН в електронен вид заверени с електронен подпис данни за броя и стойността на предявените и изплатени претенции към края на всяко едно тримесечие до 10-о число на следващия месец във формата на таблица съгласно приложение № 8. Датата, към която данните по изречение първо отговарят на необходимото качество, се определя със заповед на заместник-председателя.

§ 3. Застрахователите и презастрахователите не извършват корекции за минали периоди в размера на техническите резерви, настъпили в резултат на промени в методите и реда за тяхното образуване съгласно тази наредба.

§ 4. Максималният размер на техническата лихва по чл. 86, ал. 11 се прилага само по застрахователните договори, сключени след 01 март 2017 г.

§ 5. Пазарният бенчмарк по чл. 92, ал. 10 за 2016 г. може да се определи на база общи пазарни данни без да се взимат рисковите групи по чл. 92, ал. 2.

§ 6. Наредбата се издава на основание чл. 120, ал. 6 и чл. 125, ал. 2 от Кодекса за

застраховането и е приета с решение № ..... от ..... г. на Комисията за финансов надзор.

§ 7. Тази наредба отменя:

1. Наредба № 27 от 29.03.2006 г. за реда и методиката за образуване на техническите резерви от застрахователите и от презастрахователите;

2. Наредба № 30 от 19.07.2006 г. за изискванията към счетоводството, формата и съдържанието на финансовите отчети, справките, докладите и приложенията на застрахователите и презастрахователите.

§ 8. В чл. 22, ал. 4 от **Наредба № 31 от 2006 г. за условията и реда за провеждане на изпит и за признаване на правоспособност на отговорен актюер, за признаване на правоспособност, придобита извън Република България, както и за формата на актюерската заверка, формата и съдържанието на актюерския доклад и на справките по Кодекса за застраховането, които отговорният актюер заверява** (обн., ДВ, бр. 71 от 2006 г.; изм. и доп., бр. 51 от 2008 г., бр. 66 от 2013 г., бр. 54 от 2014 г. и бр. 38 от 2016 г.) думите „Наредба № 30 от 2006 г. за изискванията към счетоводството, формата и съдържанието на финансовите отчети, справките, докладите и приложенията на застрахователите и презастрахователите” се заменят с „Наредба № ..... за изискванията към отчетността, оценката на активите и пасивите и образуването на техническите резерви на застрахователите, презастрахователите и Гаранционния фонд (обн. ДВ бр.....)”.

§ 9. В Наредба № 51 от 28.04.2016 г. за собствените средства и за изискванията за платежоспособност на застрахователите, презастрахователите и групите застрахователи и презастрахователи (обн., ДВ, бр. 38 от 2016 г.) се правят следните изменения:

1. В чл. 35, ал. 1 думите „чл. 7, ал. 4 от Наредба № 27 от 2006 г. за реда и методиката за образуване на техническите резерви от застрахователите и от презастрахователите (обн., ДВ, бр. 36 от 2006 г.; изм. и доп., бр. 65 от 2007 г.)” се заменят с „чл. 90, ал. 10 от Наредба № ..... за изискванията към отчетността, оценката на активите и пасивите и образуването на техническите резерви на застрахователите, презастрахователите и Гаранционния фонд (обн. ДВ бр.....)”.

2. В чл. 81:

а) В ал. 2, т. 1 думите „чл. 15 от Наредба № 27 от 2006 г. за реда и методиката за образуване на техническите резерви от застрахователите и от презастрахователите (ДВ, бр. 36 от 2006 г.)” се заменят с „чл. 87 от Наредба № ..... за изискванията към отчетността, оценката на активите и пасивите и образуването на техническите резерви на застрахователите, презастрахователите и Гаранционния фонд”.

б) В ал. 3, т. 1 думите „чл. 15 от Наредба № 27 от 2006 г. за реда и методиката за образуване на техническите резерви от застрахователите и от презастрахователите” се заменят с „чл. 87 от Наредба № ..... за изискванията към отчетността, оценката на активите и пасивите и образуването на техническите резерви на застрахователите, презастрахователите и Гаранционния фонд”.

§ 10. Комисията за финансов надзор дава указания по прилагането на наредбата.

§ 11. Наредбата влиза в сила от 1 януари 2017 г.

ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ

НА .....

КЪМ ..... Г.

АКТИВ		Текущ период (хил.лв.)	Предходен период (хил.лв.)
1		2	3
A.	НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ, в т.ч.		
-	Програмни продукти		
-	Репутация		
-	Други		
Б.	ИНВЕСТИЦИИ		
I.	Земя и сгради		
1	в т. число Земя и сгради използвани за нуждите на предприятието		
II.	Инвестиции в дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия и в други предприятия, в които застрахователят има дялово участие		
1.	Акции и дялове в дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия		
2.	Дългови ценни книжа, издадени от дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия, както предоставени им заеми		
3.	Други дялови участия		
4.	Дългови ценни книжа, издадени от други предприятия, в които застрахователят има дялово участие, както и предоставени им заеми		
III.	Други финансови инвестиции		
1.	Акции и други ценни книжа с променлив доход и дялове в инвестиционни фондове		
2.	Дългови ценни книжа и други ценни книжа с фиксиран доход, в т.ч. ценни книжа, издадени и гарантирани от държавата		
3.	Участие в инвестиционните пулове		
4.	Заеми, гарантирани с ипотеки		
5.	Други заеми		
6.	Депозити в банки		
7.	Други		
IV.	Депозити в цеденти		
	Общо по раздел Б		
В.	ИНВЕСТИЦИИ В ПОЛЗА НА ПОЛИЦИ ПО ЗАСТРАХОВКА "ЖИВОТ", СВЪРЗАНА С ИНВЕСТИЦИОНЕН ФОНД		
Г.	ВЗЕМАНИЯ		
I.	Вземания от директни застрахователни операции:		
1.	Вземания от застраховани/застраховачи лица в т.ч.		
-	вземания от дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия		
-	вземания от предприятия, в които застрахователят има дялово участие		
2.	Вземания от посредници в т.ч.		
-	вземания от дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия		
-	вземания от предприятия, в които застрахователят има дялово участие		
	Общо за група I		
II.	Вземания от презастрахователни операции в т.ч.		
-	вземания от дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия		
-	вземания от предприятия, в които застрахователят има дялово участие		

III.	Други вземания в т.ч.		
-	вземания от дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия		
-	вземания от предприятия, в които застрахователят има дялово участие		
Га	ДЯЛ НА ПРЕЗАСТРАХОВАТЕЛИТЕ В ТЕХНИЧЕСКИТЕ РЕЗЕРВИ		
1.	Дял на презастрахователите в пренос-премиен резерв		
2	Дял на презастрахователите в математически резерв		
3	Дял на презастрахователите в резерва за предстоящи плащания		
4	Дял на презастрахователите в капитализираната стойност на пенсиите		
5	Дял на презастрахователите в резерва за бонуси и отстъпки		
6	Дял на презастрахователя в технически резерви по застраховки по живот, при които инвестиционният риск се носи от притежателите на полици		
	Дял на презастрахователите в други технически резерви		
	Общо за група III		
	Общо по раздел Г		
Д.	ДРУГИ АКТИВИ		
I.	Други материални активи		
1.	Машини, съоръжения и оборудване		
2.	Други		
II.	Парични наличности и парични еквиваленти		
1.	Парични наличности по банкови сметки		
2.	Парични наличности по каса		
3.	Парични еквиваленти		
	Общо за група II		
III	Други		
	Общо по раздел Д		
Е.	РАЗХОДИ ЗА БЪДЕЩИ ПЕРИОДИ И НАТРУПАН ДОХОД		
I.	Натрупана лихва и рента /наем/		
II.	Отсрочени аквизиционни разходи		
III.	Други разходи за бъдещи периоди и натрупан доход		
	Общо по раздел Е		
	СУМА НА АКТИВА		
Ж.	УСЛОВНИ АКТИВИ		
ПАСИВ			
А.	КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ		
I.	Записан акционерен капитал или еквивалентни фондове в т.ч.		
-	записан, но невнесен капитал (-)		
-	собствени акции, изкупени (-)		
II.	Премии от емисии		
III.	Преоценъчен резерв		
IV.	Резерви		
V.	Неразпределена печалба		
VI.	Непокрита загуба (-)		
VII.	Печалба или загуба за финансовата година (+/-)		
	Общо по раздел А		
Б.	ПОДЧИНЕНИ ПАСИВИ		
В.	ТЕХНИЧЕСКИ РЕЗЕРВИ		
1.	Пренос-премиен резерв		
2.	Резерв за неизтекли рискове		
3.	Математически резерв		
4.	Резерв за предстоящи плащания		
5.	Запасен фонд		
6.	Капитализирана стойност на пенсиите		

7.	Резерв за бъдещо участие в дохода		
8.	Резерв за бонуси и отстъпки		
9.	Други технически резерви		
	Общо по раздел В		
Г.	РЕЗЕРВИ ПО ЗАСТРАХОВКА "ЖИВОТ", СВЪРЗАНА С ИНВЕСТИЦИОНЕН ФОНД		
Г1.	ДРУГИ РЕЗЕРВИ		
1.	Резерви за пенсии и други подобни задължения		
2.	Резерви за данъци		
3.	Други резерви		
Д.	ДЕПОЗИТИ, ПОЛУЧЕНИ ОТ ПРЕЗАСТРАХОВАТЕЛИ		
Е.	ЗАДЪЛЖЕНИЯ		
I.	Задължения по преки застрахователни операции, в т.ч.		
-	задължения към дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия		
-	задължения към предприятия, в които застрахователят има дялово участие		
II.	Задължения по презастрахователни операции, в т.ч.		
-	задължения към дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия		
-	задължения към предприятия, в които застрахователят има дялово участие		
III.	Облигационни заеми		
1.	Конвертируеми заеми, в т.ч.		
-	задължения към дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия		
-	задължения към предприятия, в които застрахователят има дялово участие		
2.	Други облигационни заеми, в т.ч.		
-	задължения към дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия		
-	задължения към предприятия, в които застрахователят има дялово участие		
IV.	Задължения към кредитни институции, в т.ч.		
-	задължения към дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия		
-	задължения към предприятия, в които застрахователят има дялово участие		
V.	Други задължения, в т.ч.		
-	задължения към дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия		
-	задължения към предприятия, в които застрахователят има дялово участие		
-	задължения към персонала		
-	задължения към бюджета		
-	задължения към социалното осигуряване		
	Общо по раздел Е		
Ж.	НАТРУПВАНИЯ И ДОХОД ЗА БЪДЕЩИ ПЕРИОДИ		
I.	Дял на презастрахователите в отсрочените аквизиционни разходи		
II.	Други натрупвания и доход за бъдещи периоди		
	Общо по раздел Ж		
	СУМА НА ПАСИВА		
З.	УСЛОВНИ ПАСИВИ		

Дата: ..... г.

Гл.

Представяващ:

ОТЧЕТ ЗА ДОХОДИТЕ
НА .....
КЪМ ..... Г.

	Текущ период (хил.лв.)	Предходен период (хил.лв.)
1	2	3
I. Технически отчет - общо застраховане		
1. Спечелени премии, нетни от презастраховане:		
(а) брутни начислени (записани) премии		
в т.ч. върнати премии и отписани вземания по предстрочно прекратени договори, сключени през отчетния период (приспаднати от брутните начислени премии)		
(б) отстъпени премии на презастрахователи		
(в) промяна в брутния размер на пренос-премийния резерв (+/-)		
в т.ч. допълнителна сума за неизтекли рискове		
(г) промяна в дела на презастрахователите в пренос-премийния резерв (+/-)		
Общо за 1		
2. Разпределен приход от инвестиции, пренесен от нетехническия отчет (позиция III 6)		
3. Друг технически приход, нетен от презастраховане		
4. Възникнали претенции, нетни от презастраховане:		
(а) изплатени претенции, нетни от презастраховане		
(аа) брутна сума		
(аб) дял на презастрахователите		
Общо за "а"		
(б) промяна в брутната сума на резерва за предстоящи плащания		
(в) промяна в дела на презастрахователите в резерва за висящи плащания		
Общо за 4		
5. Промени в други технически резерви, нетни от презастраховане, които не са показани в други позиции		
(а) промяна в брутната сума на други застрахователни резерви (+/-)		
(б) промяна в дела на презастрахователите в други застрахователни резерви (+/-)		
Общо за 5		
6. Бонуси, отстъпки и участие в положителния финансов резултат, нетни от презастраховане		
7. Нетни оперативни разходи		
(а) аквизиционни разходи		
(б) промяна в отсрочените аквизиционни разходи (+/-)		
(в) административни разходи		
(г) презастрахователни комисиони и участие в печалбата		
Общо за 7		
8. Други технически разходи, нетни от презастраховане		
в т.ч. върнати премии и отписани вземания по предстрочно прекратени договори, сключени през предходни отчетни периоди		
9. Промяна в запасния фонд (+/-)		
10. Междинен сбор - салдо на техническия отчет по общо застраховане		
II. Технически отчет - животозастраховане		
1. Спечелени премии, нетни от презастраховане:		

- (а) брутни начислени (записани) премии
в т.ч. върнати премии и отписани вземания по предстрочно прекратени договори,
сключени през отчетния период (приспаднати от брутните начислени премии)
  - (б) отстъпени премии на презастрахователи
  - (в) промяна в брутния размер на пренос-премийния резерв (+/-)
  - (г) промяна в дела на презастрахователите в пренос-премийния резерв (+/-)
- Общо за 1**
2. Приход от инвестиции
- (а) приход от дялови участия,
в т.ч. приход от дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия
  - (б) приход от други инвестиции,
в т.ч. приход от дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия
  - (ба) приход от земя и сгради
  - (бб) приход от други инвестиции
- Общо за б
- (в) положителни разлики от преоценка на стойността на инвестициите
  - (г) печалби от реализацията на инвестиции
- Общо за 2**
3. Друг технически приход, нетен от презастраховане
4. Възникнали претенции, нетни от презастраховане
- (а) изплатени суми и обезщетения
  - (аа) брутна сума
  - (аб) дял на презастрахователите
- Общо за "а"
- (б) промяна в резерва за предстоящи плащания
  - (ба) брутна сума
  - (бб) дял на презастрахователите
- Общо за б
- Общо за 4**
5. Промяна в други технически резерви, нетна от презастраховане, която не е отразена в други позиции
- (а) математически резерв, нетен от презастраховане
  - (аа) брутна сума
  - (аб) дял на презастрахователите
- Общо за "а"
- (б) други застрахователни резерви, нетни от презастраховане
- Общо за 5**
6. Бонуси, отстъпки и участие в положителния финансов резултат, нетни от презастраховане
7. Нетни оперативни разходи:
- (а) аквизиционни разходи
  - (б) промяна в отсрочените аквизиционни разходи (+/-)
  - (в) административни разходи
  - (г) презастрахователни комисиони и участие в печалбите
- Общо за 7**
8. Разходи по инвестиции:
- (а) разходи по управление на инвестициите, включително лихви
  - (б) отрицателни разлики от преоценка на стойността на инвестициите
  - (в) загуби от реализация на инвестиции
- Общо за 8**
9. Други технически разходи, нетни от презастраховане
в т.ч. върнати премии и отписани вземания по предстрочно прекратени договори,
сключени през предходни отчетни периоди

10. Разпределен приход от инвестиции, пренесен в нетехническия отчет (**позиция III 4**)

11. Междинен сбор - салдо на техническия отчет по животозастраховане

III. НЕТЕХНИЧЕСКИ ОТЧЕТ

1. Салдо по техническия отчет - общо застраховане (**позиция I 10**)

2. Салдо по техническия отчет - животозастраховане (**позиция II 11**)

3. Приходи от инвестиции

(а) приход от дялови участия,
в т.ч. приход от дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия

(б) приход от други инвестиции,
в т.ч. приход от дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия

(ба) приход от земя и сгради

(бб) приход от други инвестиции

Общо за б

(в) положителни разлики от преценка на стойността на инвестициите

(г) печалби от реализацията на инвестиции

Общо за 3

4. Разпределен приход от инвестиции, пренесен от технически отчет по животозастраховане (**позиция II 10**)

5. Разходи по инвестиции:

(а) разходи по управление на инвестициите **включително лихва**

(б) отрицателни разлики от преценка на стойността на инвестициите

(в) загуби от реализацията на инвестиции

Общо за 5

6. Разпределен приход от инвестиции, пренесен в технически отчет по общо застраховане (**позиция I 2**)

7. Друг приход

8. Други разходи, включително преценки на стойности

9. Печалба или загуба от присъщи дейности

10. Извънредни приходи

11. Извънредни разходи

12. Извънредна печалба или загуба

13. Корпоративен данък

14. Други данъци

15. Печалба или загуба за финансовата година

Дата: 02.02.2016 г.

Гл. Счетоводител:

Представяващ:

Приложение № 1.3																		
Справка																		
за движението на собствените активи на																		
към																		
хил. лв.																		
ПОКАЗАТЕЛИ	Отчетна стойност на дълготрайните активи				Последваща оценка		Преоценка на стойност (4+5-6)	Амортизация				Последваща оценка		Преценена амортизация (11+)	Балансова стойност в края на периода (7-14)			
	в началото на периода	на постъпките	на излизителите	в края на периода (1+	увеличение	намаление		в началото на периода	начисления	отписания	в края на периода	(8+9)	увеличение	намаление	12-13)			

			да	да	2-3)							-10)					
	а		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	A.	НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ															
	I.	Програмни продукти															
	II.	Репутация:															
— положителна репутация																	
— отрицателна репутация																	
	III.	Други															
Обща сума за А:																	
(I+II+III)																	
	B.	ИНВЕСТИЦИИ															
	I.	Земя и сгради,															
в т.ч.:																	

		— земя вкл. използван а за собствени нужди															
		— сгради вкл. използван и за собствени нужди															
		Обща сума (I)															
	II.	Инвестици и в свързани пред- приятия и значи- телни дялови участия															
	1.	Акции и дялове:															

		— в свързани предприятия																
		— в други предприятия																
	2.	Дългови ценни книжа, издадени от свързани предприятия, в т.ч. от:																
		.....																
		.....																
		.....																

	3.	Други дялови участия																		
	4.	Дългови ценни книжа, издадени от предприятия, в които застрахователят има значително дялово участие, както и предоставените им заеми																		
		— търговски																		
		— заеми																		
		— други																		

		заеми																
		Обща сума II:																
		Общ сбор за В (I + II)																
		Общо (A +B)																
Забележка. Застрахователите, които имат собствени дълготрайни материални активи в чужбина, представят отделна справка за всяка страна.																		
Дата.....	Състави тел:	Ръководител:																

Приложение № 2
Към чл. 3.
Годишни справки

Приложение № 3
Към чл. 4.
Тримесечни справки

Приложение № 4
Към чл. 5.
Месечни справки

Приложение № 5
Към чл. 6.
Справки на презастрахователи

Приложение № 6
към чл. 85

Определяне на необходимостта от образуване на резерв за неизтекли рискове
Резултатът за определяне на необходимостта от образуване на резерва за

неизтекли рискове се изчислява по следната формула:

$$R_t = \Pi + \frac{PR_n}{kr} - \frac{PR_{kr}}{kr} - O + \frac{RP_n}{kr} - \frac{RP_{kr}}{kr} - R,$$

където:

R_t е резултатът за образуване на резерв за неизтекли рискове;

Π - премийният приход през текущата година по извършвано застраховане и активно презастраховане;

$\frac{PR_n}{kr}$ - пренос-премийният резерв в началото на годината;

$\frac{PR_{kr}}{kr}$ - пренос-премийният резерв в края на годината;

O - изплатените обезщетения и суми през текущата година по извършвано застраховане и активно презастраховане;

$\frac{RP_n}{kr}$ - резервът за предстоящи плащания в началото на годината;

$\frac{RP_{kr}}{kr}$ - резервът за предстоящи плащания в края на годината;

R - извършените през текущата година разходи.

Приложение № 7
към чл. 85

Определяне размера на резерва за неизтекли рискове

Размерът за неизтекли рискове се определя по следната формула:

$$R_{NR} = PR_{крх} (K - 1)$$

Където:

РНР е резервът за неизтекли рискове

ПР_{кр} е пренос-премийния резерв, брутен от аквизиционни разходи, в края на годината

К е коефициентът на достатъчност на пренос-премийния резерв

Коефициентът на достатъчност се определя като сума на коефициента на щети и коефициента на разходи

$$K = K_{\text{Щ}} + K_{\text{Р}}$$

Където:

$$K_{\text{Щ}} = (O - \text{РПн} + \text{РПКр}) / (\text{П} + \text{ПРн} - \text{ПРкр})$$

О са изплатените обезщетения и суми през текущата година по извършвано застраховане и активно презастраховане

РПн е резервът за предстоящи плащания в началото на годината

РПКр е резервът за предстоящи плащания в края на годината

П е премийният приход през текущата година по извършвано застраховане и активно презастраховане

ПРн е пренос-премийният резерв в началото на годината

ПРкр е пренос-премийният резерв в края на годината

$$K_{\text{Р}} = (P) / (\text{П} + \text{ПРн} - \text{ПРкр})$$

Където:

Р са извършените през текущата година разходи

Приложение № 8

към чл. 92

Мотивираното искане за одобрение на метода за образуване на резерва за

възникнали, но непредявени претенции съдържа:

1. По отношение на т. 1:

Да се представи подробно описание на приложените при определяне размера

на резерва методи. По отношение на начина на определяне на използваните при прогнозиране на очаквания размер на претенциите, които ще се предявят със закъснение, коефициенти на развитие да се разгледа:

а) стойността на коефициентите на развитие за всяка година на събитие

или отношението между претенциите, които се предявяват през дадена година на развитие, и предходната година;

б) наличието на тенденция на увеличение, намаление или промяна в стойността на коефициентите.

При проявяване на такава тенденция тя трябва да бъде отразена при определяне на използвания за прогнозиране на непредявените претенции коефициент. С оглед на това коефициентите на развитие могат да бъдат определени като среднопретеглени или средноаритметични величини на база само на последните няколко периода, през които стойностите им са близки. Определяне на стойността на коефициентите може да се извърши и като се дава различна тежест на коефициентите за минали периоди, като колкото е по-близък периодът до момента на оценка на резерва, толкова тежестта е по-висока. Избраният подход може да се приложи при определяне на всички коефициенти на развитие или само на тези, при които се наблюдава определена тенденция;

в) наличието на големи колебания в стойностите на коефициентите на развитие.

В случай че е извършено изглаждане на стойността на коефициентите на

развитие, то е необходимо подробно да се опишат използваните за това методи, като се сравни стойността на коефициентите и стойността на получените резултати за размера на резерва, преди и след изглаждането;

г) начинът на определяне на стойността на използвания при верижно-стълбовия метод краен коефициент на развитие (т.нар. tail factor), отразяващ очакваната стойност на претенциите след последна година на развитие;

д) наличието на достатъчно достоверни и представителни данни за отделните хомогенни групи рискове и необходимостта от използване на пазарни данни при определяне стойността на коефициентите на развитие с оглед стабилизиране на техните стойности. Изчисленията на резерва могат да се извършат при използване на коефициенти на развитие, получени по пазарни данни, или по данни на застрахователя и пазарни данни, участващи с различна тежест, определена в зависимост от степента на достоверност на данните на застрахователя. Степента на достоверност на данните на застрахователя се определя от застрахователя в зависимост от качеството на данните му, обема на портфейла и наличието на исторически опит. Използваната от застрахователя тежест на собствените и пазарните данни следва да бъде обоснована.

2. По отношение на т. 2:

Да се опишат подробно, анализират и сравнят резултатите от всички използвани от застрахователя методи за определяне на размера на резерва, като задължително се представят резултатите при използване на:

а) верижно-стълбов метод, приложен на база акумулираната стойност на предявените претенции;

б) верижно-стълбов метод, приложен на база акумулираната стойност на

изплатените претенции, при коефициенти на развитие определени: по данни на застрахователя; по пазарни данни и по данни на застрахователя и пазарни данни, участващи с различна тежест, определена в зависимост от степента на достоверност на данните на застрахователя.

Брутен размер (брой) на предявените (изплатените) претенции във връзка с имуществени (неимуществени) вреди											
Година на събитие	година на предявяване (изплащане) на претенцията										
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
n-10											
n-9											
n-8											
n-7											
n-6											
n-5											

n-4										
n-3										
n-2										
n-1										
n										

- по отношение на представените тримесечни данни:

Тримесечие на събитието	Тримесечие на плащането (предявяването) на претенциите																																						
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35			
n-35																																							
n-34																																							
n-33																																							
n-32																																							
n-31																																							
n-30																																							
n-29																																							
n-28																																							
n-27																																							
n-26																																							
n-25																																							
n-24																																							
n-23																																							
n-22																																							
n-21																																							
n-20																																							
n-19																																							
n-18																																							
n-17																																							
n-16																																							
n-15																																							
n-14																																							
n-13																																							
n-12																																							
n-11																																							
n-10																																							

n-9																																																															
n-8																																																															
n-7																																																															
n-6																																																															
n-5																																																															
n-4																																																															
n-3																																																															
n-2																																																															
n-1																																																															
n																																																															

4. По отношение на т. 4:

В искането си за одобрение на метод отговорният актюер е необходимо да

представи и обоснове всички извършени корекции на данните, използвани допускания и преценки, включително:

а) да даде оценка на адекватността на получения резултат за размер на резерва по различните използвани методи и да обоснове достатъчността на резерва по избрания метод;

б) да опише начина на определяне на коефициентите на развитие, като анализира измененията в техния размер по години на събитие и разгледа техните стойности, определени чрез различни подходи;

в) да анализира до каква степен данните, на база на които се изчислява

резервът, съответстват на горните условия, като оценката на качеството на данните се извърши за всяка отделна хомогенна група рискове; да се извърши преглед на: консистентността на данните; тенденциите в промяната на факторите на развитие; акумулирания размер на броя и стойността на предявените и изплатени претенции по години на събитие; промените в честотата на щетите и средната стойност на една щета;

г) да разгледа случаите, при които е необходимо да се използват пазарни

данни с оглед да се допълни недостигът или да се подобри качеството на собствените данни;

д) да обоснове направените експертни допускания, приетия за използване

модел на развитието на претенциите, както и възможните неблагоприятни отклонения от очакваното развитие на риска.